

การศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม และวิธีการแก้ไขปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

สดาเส นิยมจันทร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม ๒๕๔๑

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานินพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบ

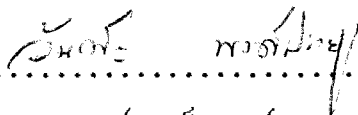
.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

.....กรรมการ

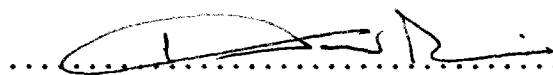
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประสูร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานินพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร อาจารย์ไพศาล อัมประเสริฐ และอาจารย์นาถธิดา ตริทิพิศิริ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณจรัส นิยมจันทร์ ซึ่งเป็นกำลังใจ สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทั้งแรงใจ และร่างกายต่อผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ อาจารย์นิตยา เทพอรุณรัตน์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาในการดำเนินการวิจัย อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมงานที่กองการมัธยมศึกษา และกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือต่อผู้วิจัยด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณแม่ พี่น้อง ตระกูล กิตติคุณศรี ที่ให้กำลังใจในการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จด้วยดี

ศศิโส นิยมจันทร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
คำนำ.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม.....	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม.....	12
ตัวแปรกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม.....	16
เอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเผชิญปัญหา.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการเผชิญปัญหา.....	34
ตัวแปรกับวิธีการเผชิญปัญหา.....	38
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	45
ประชากร.....	45
กลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	48
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	55

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล.....	56
การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า.....	56
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	57
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
บทย่อ.....	80
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	80
สมมติฐานของการวิจัย.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	82
อภิปรายผล.....	83
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	93
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	94
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	103
ภาคผนวก ก. หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	104
ภาคผนวก ข. คุณภาพเครื่องมือ.....	107
ภาคผนวก ค. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู	
แบบสอบถามปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหา.....	110
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจแบบสอบถาม.....	128
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	129

บันทึกตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียนและระดับชั้น.....	46
2	จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว.....	58
3	จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู.....	59
4	จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามวิธีการเผชิญปัญหา.....	60
5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามประเภทปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม.....	61
6	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว.....	62
7	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู.....	64
8	จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้วิธีการเผชิญปัญหา จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว.....	66
9	จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้วิธีการเผชิญปัญหา จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู.....	67
10	การเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ.....	68
11	ผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	69
12	การเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นรายคู่.....	70

13	การเปรียบเทียบปัญหาด้านส่วนตัว จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นรายคู่.....	70
14	การเปรียบเทียบปัญหาด้านสังคม จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นรายคู่.....	71
15	ผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว.....	72
16	การเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน จำแนกตามฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เป็นรายคู่.....	73
17	การเปรียบเทียบปัญหาด้านส่วนตัว จำแนกตามฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เป็นรายคู่.....	74
18	การเปรียบเทียบปัญหาด้านสังคม จำแนกตามฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เป็นรายคู่.....	75
19	การเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู.....	76
20	ค่าไอ-สแควร์ เพื่อเปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว.....	78
21	ค่าไอ-สแควร์ เพื่อเปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู.....	79

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

กรมสามัญศึกษามีหน้าที่และรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อเตรียมเยาวชนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา จึงได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษามอบให้โรงเรียนมัธยมศึกษา มุ่งพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ เป็นคนมีวินัย มีความกตัญญู ขยัน ประหยัดและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี (เอกวิทย์ วรพิพัฒน์ และเยาวรินทร์ จันทนัมมธุระ. 2533 : 25) ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนมัธยมศึกษาจึงเป็นศูนย์รวมของเด็กวัยรุ่น ซึ่งมาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน และเด็กแต่ละคนก็มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เมื่อเข้ามาใช้ชีวิตในโรงเรียน ย่อมเกิดปัญหาที่แตกต่างกัน ซึ่งปัญหาอย่างหนึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาอื่น ๆ และอาจเกี่ยวโยงกันอีกหลายปัญหาตามมา

การจัดการศึกษาระดับมัศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้วิชาการ และวิชาชีพ ที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มในรูปแบบการแสวงหาแนวทางสำหรับการเรียนรู้และการแก้ปัญหาต่าง ๆ การเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงเน้นการค้นคว้า สำรวจและฝึกทักษะต่าง ๆ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 15-16) ดังนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันนี้ มิใช่มีหน้าที่แต่เพียงให้การศึกษาด้านวิชาการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องดำเนินการทุกวิถีทางที่จะช่วยให้เด็กแต่ละคน เกิดการเรียนรู้ทั้งวิชาการ วิชาชีพและวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม และถูกต้อง เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขทั้งทางกายและจิตใจ

ฉะนั้น การที่จะพัฒนาการเรียนรู้ดังกล่าว จำเป็นจะต้องรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียน เพื่อเป็นการป้องกัน แก้ไข และเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น นักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาเมื่อเข้ามาใช้ชีวิตในโรงเรียนย่อมเกิดปัญหาด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง หรือปัญหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครู เพื่อนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ฐานะทางครอบครัว การคบเพื่อนต่างเพศ การเรียน การสอนของครู ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาใหญ่สำหรับนักเรียน เมื่อนักเรียนเกิดปัญหา และนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาก็จะสามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ซึ่งเป็น

ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตต่อไป แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้จะทำให้นักเรียนเกิดความท้อแท้ มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนและอาจก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น การสอบไม่ผ่าน การหนีเรียน การลาออกกลางคัน และเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ ซึ่งความรู้สึกนี้อาจบั่นทอนการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนได้

ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบัน เป็นผลให้การดำรงชีวิตของคนกรุงเทพมหานครต้องเผชิญกับสภาพปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกถามทำให้เกิดความทุกข์กาย ทุกข์ใจ และเพื่อพาตนให้พ้นจากสภาพความทุกข์กายทุกข์ใจ บุคคลจึงต้องปรับหรือเลือกวิธีการเผชิญปัญหาที่เหมาะสมกับสภาพปัญหานั้นมากขึ้น เพราะโดยธรรมชาติของคนเมื่อเกิดสภาพปัญหาที่มาขัดขวางจนเกิดเป็นความทุกข์ก็จะเลือกแสดงพฤติกรรมเพื่อลดสภาพทุกข์กายทุกข์ใจ โดยวิธีการต่าง ๆ (Lazarus & Folkman, 1984 : 24) การใช้พฤติกรรมการเผชิญปัญหาเพื่อปรับสภาวะความเคร่งเครียดถือเป็นเรื่องปกติของคนธรรมดา ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันและแต่ละคนจะเลือกใช้รูปแบบการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน (สุภาพรณ โคตรจรัส, 2531 : 306-316)

จากการสำรวจของกองสารวัตรนักเรียนเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความประพฤติที่ไม่เหมาะสมกับสภาพและวัยของนักเรียนและนักศึกษา ในปีการศึกษา 2536 พบว่า นักเรียนและนักศึกษาที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 3,599 คน ได้แก่ มั่วสุมตามสถานเริงรมย์ ห้างสรรพสินค้า มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ปัญหายาเสพติด ปัญหาฆ่าตัวตาย และมีจำนวนไม่น้อยที่กระทำความผิดกฎหมาย เช่น หลบหนีการเรียน 1,654 คน เล่นการพนัน 387 คน เทียบเตรนที่สาธารณะสถาน 514 คน ดื่มสุรา 97 คน เข้าไปในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม 187 คน แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบ 172 คน ก่อการทะเลาะวิวาท 230 คน สูบบุหรี่ 34 คน ประพฤติตนในทางอนาจาร 30 คน พกพาอาวุธ 110 คน สูดดมสารระเหย 61 คน แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพ (ก้าวร้าว) 41 คน ลักขโมย 12 คน ข่มขู่ทำร้ายเด็ก 1 คน (กองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา, 2537 : 20-24)

จากการสรุปแบบสอบถามประวัติและการสอบสวนของศูนย์พัฒนาความประพฤตินักเรียน รายงานว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ส่วนใหญ่เป็นปัญหาจากตัวนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 53.58 เป็นปัญหาจากสถานศึกษา 22.78 คน เป็นปัญหาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกอื่น ๆ และปัจจัยอื่นเป็นปัญหาจากครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 13.08 และ 10.29 ตามลำดับ (กองสารวัตรนักเรียน

กรมพลศึกษา. 2537 : 27 - 28) ในจำนวนดังกล่าวพบว่า เป็นนักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา มากที่สุด มีจำนวน 1,788 คนจำแนกตามเพศ เป็นเพศชาย 1,392 คน และเพศหญิง 396 คน และจากการสัมภาษณ์ครูแนะแนวโรงเรียนวัดราชาธิวาส และวัดสังเวช พบว่า นักเรียนที่มารับ บริการแนะแนวส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมาปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียน และเด็กที่ฝ่ายปกครองส่งมาจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน เช่น การแต่งกาย การทะเลาะวิวาทกับเพื่อนต่างชั้น ต่างห้องเรียน และต่างสถาบัน ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนชาย

ดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้สำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนโรงเรียน วัดราชาธิวาส ในเขตดุสิต สังกัดกรมสามัญศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ชั้นละ 1 ห้อง ได้แบบสอบถามคืนมา จำนวน 95 คน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ ไม่กล้าซักถามครูเมื่อไม่เข้าใจสิ่งที่เรียน เมื่อครูผู้สอน ครูสอนเร็วเกินไป คิดเป็นร้อยละ 43.8 ปัญหาด้านส่วนตัว ได้แก่ ไม่มีเงินมาโรงเรียน สุขภาพ ไม่แข็งแรง เครียดเวลาครูทำงานมาก คิดเป็นร้อยละ 31.2 และปัญหาด้านสังคมมีสาเหตุมาจาก เพื่อน ครู และบุคคลในครอบครัว ได้แก่ เข้ากับเพื่อนไม่ได้ ครูใช้อารมณ์กับนักเรียน ขัดแย้งกับ บุคคลในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 25

สิ่งสำคัญที่น่าสนใจอีกสิ่งหนึ่ง คือ วิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียน ดังจะเห็นได้จาก ขาวหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับการฆ่าตัวตายของนักเรียนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ การหนีออกจาก บ้านเพื่อหนีปัญหาไม่อยากพบหน้าพ่อแม่ จึงไปหาแหล่งใหม่ที่ดีกว่าให้มีความสุขตนเองได้ ได้แก่ การใช้ยาเสพติด การหนีโรงเรียน การมั่วสุมตามสถานเริงรมย์ ศูนย์การสินค้า โรงภาพยนตร์ ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ บ่งบอกให้เห็นว่า นักเรียนใช้วิธีการเผชิญปัญหานทางที่ผิด เพราะการทราบถึงวิธีการเผชิญปัญหาที่นักเรียนเลือกใช้จะเป็นสิ่งที่สามารถทำนาย หรือพยากรณ์ พฤติกรรมใหม่ที่จะเกิดตามมาภายหลังได้ ขึ้นอยู่กับความถี่ในการใช้วิธีการเผชิญปัญหานั้น ๆ คือ ถ้าบุคคลใช้การเผชิญปัญหารูปแบบเดี๋ยวย่างซ้ำ ๆ ซาก ๆ จนเกินไป จะกลายเป็นลักษณะ นิสัยไปสู่ปัญหาย่ำแย่ยากในการปรับตัวในระยะต่อมามากยิ่งขึ้น เพราะวิธีการเผชิญปัญหาเป็นพฤติกรรม ที่เกิดจากการเรียนรู้ ถ้ามีการรับรู้อย่างไม่เหมาะสมก็อาจก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ดังที่ บอยด์ และจอห์นสัน (Boyd and Johnson. 1981 : 11) และได้สรุปไว้ว่าพฤติกรรมใหม่

ที่จะเกิดตามมาภายหลัง เมื่อบุคคลได้เลือกใช้เผชิญปัญหาในลักษณะหนึ่งรูปแบบใดมากเกินไปจะมีลักษณะเป็นพฤติกรรมมากขึ้นสุดท้ายที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่เบี่ยงเบน เช่น การฆ่าตัวตาย ฆาตกรรม โรคจิต เป็นต้น ดังนั้น เพื่อเป็นการหาแนวทางแก้ไข และป้องกันปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อจะได้ทราบถึงแนวโน้มของพฤติกรรมในอนาคตถ้ามีแนวโน้มที่จะเป็นปัญหาจะได้หาทางแก้ไขพฤติกรรม และเพื่อป้องกันพฤติกรรมที่จะเป็นปัญหาต่อไป

จากงานวิจัยของเกทเซลส์ และสมิแลนสกี (Gitzel and Smilansky, 1983 : 307-316) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคลในการรับรู้ปัญหาในโรงเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในโรงเรียน ด้านรายละเอียดเนื้อหาของปัญหา พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ได้แก่ นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ทำความผิดร้อยละ 21 กลุ่มเพื่อนและการคล้อยตามเพื่อน ร้อยละ 19 ปัญหาเกี่ยวกับครู ได้แก่ ครูไม่ยุติธรรมไม่เอาใจใส่นักเรียน ร้อยละ 48 ครูสอนน่าเบื่อและครูไม่มีความสามารถในการสอน ร้อยละ 19 ครูให้การบ้านมาก และผลการเรียนการสอนต่ำ ร้อยละ 23 ปัญหาเกี่ยวกับสถานศึกษา ได้แก่ เครื่องอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ร้อยละ 25 กฎระเบียบที่บังคับมากเกินไป ร้อยละ 29 การติดต่อสื่อสารภายในโรงเรียนไม่ดีพอ ร้อยละ 19 และจากการศึกษาของ พูนสุข จิตรนุสนธ์ (2521 : 96-98) ได้ทำการวิจัยถึงปัญหาของนักเรียนวัยรุ่นต่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพจิตเกี่ยวกับความกลัวได้แก่ กลัวพูดหน้าชั้น กลัวการสอบ และกลัวครู ปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวกับเพื่อน ได้แก่ พยายามปรับปรุงตนเองให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม และไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มได้ ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครู ได้แก่ นักเรียนจะพูดคุยกับครูเป็นบางครั้งเท่านั้น เรื่องที่คุยด้วยส่วนมากเป็นปัญหาส่วนตัว และปัญหาการเรียน

นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีปัญหาเหล่านี้ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม และเป็นวัยของการรู้จักตนเอง และไม่รู้จักตนเอง (Sense of Identity VS Sense of Identity Diffusion) (Erikson, 1959) เป็นช่วงที่ต้องการพัฒนาตนเอง มีความอยากรู้อยากลอง ในช่วงนี้สภาพร่างกายจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดความสับสน ประกอบกับเป็นช่วงที่เริ่มมีวุฒิภาวะสามารถรับรู้สภาพปัญหาต่าง ๆ รอบตัว จึงทำให้มีความตื่นตัวในต่าง ๆ อย่างมากมาย

ด้วยสาเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะทนายหน้าที่เกี่ยวกับการนิเทศติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน และประสานงานเกี่ยวกับการบริหารงานระหว่าง กรมสามัญศึกษากับโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม และวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน มัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนประสบปัญหานั้น ๆ แล้วใช้วิธีการเผชิญปัญหา รูปแบบใด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้บริหารโรงเรียนในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ด้วยกระบวนการป้องกัน แก้ไข และเสริมสร้างพัฒนาการให้ดียิ่งขึ้น และช่วยหาบุคลากรที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียน การสอนทราบถึงปัญหาของนักเรียน และรูปแบบที่นักเรียนใช้ ในการเผชิญปัญหา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคมของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางเรียน ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู
4. เพื่อเปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของ ครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และวิธีการ ที่นักเรียนใช้เผชิญปัญหาดำเนินการนั้น ๆ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้บริหาร

โรงเรียน ในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหา ด้วยกระบวนการป้องกัน แก้ไข และเสริมสร้างพัฒนาการให้ดีขึ้น และช่วยให้นักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน และการแนะแนว ทราบถึงปัญหาของนักเรียน และรูปแบบที่นักเรียนใช้ในการเผชิญปัญหา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชาย หญิง ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2540 ในกรุงเทพมหานคร กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษา จำนวน 89 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 69,274 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2540 จำนวน 1,150 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (กลุ่มตัวอย่างได้จากการเปิดตารางประมาณกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 284; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1967)
3. ตัวแปรที่จะศึกษา
  - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่
    - 3.1.1 เพศ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ
      - เพศหญิง
      - เพศชาย
    - 3.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ
      - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป
      - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00-2.99
      - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.99 ลงมา
    - 3.1.3ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ต่อเดือน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ
      - ฐานะเศรษฐกิจสูง รายได้ตั้งแต่ 12,001 บาท ขึ้นไป
      - ฐานะเศรษฐกิจปานกลาง รายได้ระหว่าง 5,001-12,000 บาท
      - ฐานะเศรษฐกิจต่ำ รายได้ตั้งแต่ 5,000 บาท ลงมา

3.1.4 การอบรมเลี้ยงดู แบ่งเป็น 4 แบบ

- แบบรักสับสุนนมาก-น้อย
- แบบใช้เหตุผล-อารมณ์
- แบบควบคุมมาก-น้อย
- แบบลงโทษทางกาย-ทางจิต

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม

3.2.2 วิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียน แบ่งเป็น 3 แบบ คือ

- แบบสู้ปัญหา
- แบบหนีปัญหา
- แบบประนีประนอม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาของนักเรียน หมายถึง สภาพการณ์ที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ กังวลใจ และยากต่อการตัดสินใจ

ซึ่งในการทาวิจัยครั้งนี้ ได้จำแนกปัญหาของนักเรียนออกเป็น 3 ด้าน คือ

1.1 ปัญหาด้านการเรียน หมายถึง สภาพการณ์ทางการเรียนที่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่สบายใจ ครอบงำจิตใจ และสมาธิในการเรียนการสอนของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับนิสัยในการเรียน การสอนของครู เนื้อหาวิชาที่เรียน

1.2 ปัญหาด้านส่วนตัว หมายถึง สภาพการณ์ที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ คิดมาก และวิตกกังวล ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับฐานะการเงิน และการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศ

1.3 ปัญหาด้านสังคม หมายถึง สภาพการณ์ที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ ต่อการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ได้แก่ สัมพันธภาพกับเพื่อน สัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว และสัมพันธภาพกับครู

2. วิธีการเผชิญปัญหา หมายถึง รูปแบบที่นักเรียนแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แบ่งเป็น 3 แบบ คือ

2.1 แบบสู้ปัญหา หมายถึง ความพยายามเผชิญปัญหา หรือหาทางเลือกเพื่อเอาชนะปัญหานั้น ๆ ได้แก่ หาแหล่งข้อมูลใหม่ ขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

2.2 แบบหนีปัญหา หมายถึง การถอยหนีจากสถานการณ์ที่ก่อให้เกิด ความไม่สบายใจ จนไม่พยายามหาหนทางแก้ไขปัญหา ได้แก่ การเก็บกด การแยกตนเอง หลีกหนีหรือหลีกเลียง

2.3 แบบประนีประนอม หมายถึง การผสมผสานระหว่างวิธีการแก้ปัญหาแบบสู้ปัญหา และหนีปัญหาเข้าด้วยกัน โดยการหาวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ ได้แก่ การยอมรับ ชดเชย การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง การเลียนแบบ การหาวิธีการใหม่มาใช้ การประเมินความสามารถของตนเองเสียใหม่ และการลดความต้องการของตนเอง

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้เฉลี่ยของนักเรียนแต่ละคนตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ซึ่งโรงเรียนแต่ละโรงเรียนได้ทำการประเมินเมื่อสิ้นสุดแต่ละภาคเรียนในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้คะแนนเฉลี่ยของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โดยแบ่งระดับคะแนนดังนี้

3.1 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

3.2 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง ได้ระดับคะแนนระหว่าง 2.00-2.99

3.3 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.99 ลงมา

4. ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ประจำต่อเดือนของบิดา มารดา หรือผู้อุปการะเลี้ยงดู แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

4.1 ฐานะเศรษฐกิจสูง รายได้ตั้งแต่ 12,001 บาท ขึ้นไป

4.2 ฐานะเศรษฐกิจปานกลาง รายได้ระหว่าง 5,001 - 12,000 บาท

4.3 ฐานะเศรษฐกิจต่ำกว่า รายได้ตั้งแต่ 5,000 บาท ลงมา

5. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ความรู้สึกของพ่อแม่ที่ปฏิบัติต่อลูก ซึ่งแบ่งเป็น 4 แบบ ดังนี้

5.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย หมายถึง การที่พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดปฏิบัติต่อลูกที่เป็นการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุขของลูก มีความใกล้ชิดสนิทสนม และช่วยเหลือสนับสนุนกับลูกมากน้อยเพียงใด

5.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ หมายถึง การที่พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดปฏิบัติต่อลูกที่เป็นการกระทำอย่างมีเหตุผลอันสมควร โดยที่พ่อแม่ให้คำอธิบายแก่ลูกในขณะที่สนับสนุน หรือห้ามปรามมิให้ลูกกระทำการสิ่งต่าง ๆ และมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติเช่นนี้ได้อย่างเหมาะสมกับพฤติกรรมของลูก

5.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย หมายถึง การที่พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดปฏิบัติต่อลูกที่เป็นการออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม ตรวจสอบว่าเด็กทำตามคำสั่งหรือไม่ และตอบสนองต่อลูกเมื่อลูกทำหรือไม่ และทำตามคำสั่งของพ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดหรือไม่

5.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย หมายถึง การที่พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดปฏิบัติต่อลูกทางด้านการลงโทษเมื่อเด็กทำผิด โดยอาจใช้การลงโทษทางกาย ได้แก่ ทุบตี หรือลงโทษทางจิต ได้แก่ ทำท่าไม่พอใจ และเมินเฉย พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดอาจใช้วิธีการลงโทษทางกายกับทางจิตในสัดส่วนที่แตกต่างกัน

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูของ ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ (2528)

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน
4. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน
5. นักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน
6. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน
7. นักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน
8. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม
3. ตัวแปรกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม
4. เอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเผชิญปัญหา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการเผชิญปัญหา
6. ตัวแปรกับวิธีการเผชิญปัญหา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม

แซนเดอร์สัน (Sanderson. 1954 : 290) ได้จำแนกปัญหาของนักเรียนที่ผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวในแคลิฟอร์เนีย สคูล (California School) โดยจัดอันดับของปัญหาที่นักเรียนเผชิญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- อันดับที่ 1 การปรับตัวให้เข้ากับการเรียน
- อันดับที่ 2 เกี่ยวกับอนาคตด้านการศึกษา
- อันดับที่ 3 เกี่ยวกับอนาคตด้านอาชีพ
- อันดับที่ 4 เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและครอบครัว
- อันดับที่ 5 เกี่ยวกับด้านสังคม
- อันดับที่ 6 ด้านการเงินและการทำงาน
- อันดับที่ 7 เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน

สเตรง (Strang. 1957 : 248) กล่าวถึงปัญหาการเรียนของเด็กวัยรุ่นในเรื่องพลังและประเภทของปัญหาทางด้านวิชาการ (Prevalent and Kinds of Academic Problems) ว่าเด็กแสดงความกลัวออกมาในเรื่องการทดสอบ การพูดหน้าชั้น การประสบความสำเร็จในการเรียนเด็กมีความวิตกกังวลในเรื่องการสอบได้คะแนนน้อยกว่า

เพื่อน นอกจากนี้ยังประสบปัญหาด้านขาดความสนใจในบางวิชา ต้องเรียนวิชาที่ตนไม่ชอบ ห้องเรียนและตำราไม่กระตุ้นให้เกิดความอยากเรียน การสอนไม่มีประสิทธิภาพน้อยเกินไปในห้องเรียน และสภาพการเรียนภายในห้องเรียนวุ่นวาย เวลาที่ใช้ในการอธิบายในห้องเรียนไม่เพียงพอ และเด็กตระหนักถึงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียนว่าเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในการสร้างความสำเร็จทางการเรียน

วิลลี (Wiley. 1961 : 147) ได้กล่าวไว้ว่าเพศชายและเพศหญิงเป็นลักษณะที่แสดงความแตกต่างในด้านเพศ โดยเพศชายซึ่งมีโครงสร้างทางร่างกายที่ใหญ่โต และกล้ามเนื้อมากกว่าเพศหญิง มีความก้าวร้าว กล้าแสดงออกมีลักษณะคดๆ ซุ่มซ่าม ชอบใช้กำลัง ในขณะที่เด็กหญิงมักจะเฉื่อยตามผู้อื่น น่ารักนุ่มนวล ไม่ชอบการแข่งขัน และดังที่ เพอร์รี่ และ บัสซี่ (Perry and Bussy. 1984 : 275) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กหญิงมักจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบทางสังคมดี ในขณะที่เด็กชายส่วนใหญ่จะฉุนเฉียวและโยเย

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้สนใจองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และยอมรับว่า การที่บุคคลมีระดับสติปัญญาเท่ากันมิได้หมายความว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน เพราะการที่บุคคลจะประสบผลสำเร็จทางการเรียนได้ดีเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (Intellectual Factor) และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา (Non-Intellectual Factor) ดังที่ ฮาร์วิกเฮอส์ท (ประทุม แบนสุวรรณ 2518 : 11 อ้างอิงมาจาก Harvighurst. 1963: 506) ได้กล่าวถึงข้อสรุปของ เทอร์แมน (Terman) ว่า ความแตกต่างของความสำเร็จของแต่ละบุคคลที่มีระดับสติปัญญาเท่ากัน ส่วนใหญ่เนื่องมาจากองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ส่วนในด้านองค์ประกอบที่ไม่ใช่ทางสติปัญญานั้น นักการศึกษานักจิตวิทยาและนักแนะแนวพยายามที่จะศึกษาค้นคว้าวิจัยดูว่าจะมีอะไรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือไม่ เท่าที่ปรากฏขณะนี้ ผลการวิจัยส่วนมากจะพบว่า องค์ประกอบที่นอกเหนือไปจากสติปัญญา มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริง และมีเพียงส่วนน้อยที่การวิจัยพบว่าไม่มีผลต่อการเรียน

บล็อก และ เบลล์ (Block and Blair. 1966 : 34) ได้กล่าวไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีอิทธิพลต่อเด็กวัยร่นมาก เพราะการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ใกล้ชิดเด็กมีความเข้าใจเด็กทำให้การปรับตัวของเด็กวัยร่นดีขึ้น และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นน้อย ตรงข้ามกับวัยร่นที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้งปล่อยปละละเลย หรือ ครอบครัวที่ไม่สงบสุข มีปัญหายุ่งยากทำให้เด็กมีสุขภาพจิตเสียและอาจจะกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาได้ และยังพบว่า ความขัดแย้งกับพ่อแม่เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กวัยร่นเกิดความคับข้องใจ ความไม่พึงพอใจ ความวิตกกังวล และจะเป็นสาเหตุให้เกิดความผิดปกติ ได้แก่ อารมณ์ จิตใจ และความประพฤติดของเสีย ถ้าครอบครัวใดให้การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง หรือให้ความคุ้มครองจนเกินไป อาจทำให้เด็กที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ เด็กอาจจะดีต่อพ่อแม่ มีความเครียด กระวนกระวายใจและปรับตัวไม่ได้ในสังคมเมื่อเกิดปัญหาทางด้านจิตใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม

นิภา พงศ์วิรัตน์ (2520 : 50 - 53) ได้ศึกษาปัญหาทางสังคมของนักเรียนวันร่นในโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง ในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดจำนวน 361 คน พบว่า ปัญหาที่นักเรียนมีมากที่สุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับครู นักเรียนไม่กล้าถามครูเมื่อเรียนไม่รู้เรื่องและไม่ชอบครู ทำให้ไม่อยากเรียนครูให้งานมากเกินไปและขาดที่ปรึกษาทางการเรียน ส่วนลำดับรองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับสติปัญญา เชื่องช้า เรียนไม่ทันเพื่อน ปัญหาสุขภาพและปัญหาเกี่ยวกับสภาพที่อยู่อาศัยทางบ้าน ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี (2521 : 52) ได้ทำการวิจัยหาสาเหตุของการสอบตกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยศึกษากับ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ผลการวิจัยบางส่วนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิภา พงศ์วิรัตน์ เนื่องจากพบว่า สาเหตุของการสอบตกที่สำคัญ ได้แก่ สาเหตุเกี่ยวกับวิชาที่เรียน รองลงมาคือ สติปัญญาและวิธีการเรียนของนักเรียน วิชาที่เรียนนักเรียนระบุถึงสาเหตุของการสอบตกว่า วิชาที่สอบตกนั้นยากเกินไปและไม่ชอบวิชานั้น ส่วนวิธีการเรียนนักเรียนระบุว่าเรียนไม่รู้เรื่อง แล้วไม่กล้าถามครูไม่ค่อยได้ทำการบ้าน ไม่ทบทวนบทเรียนและไม่สนใจเรียน

พูนสุข จิตรนุสนธ์ (2521 : 96-98) ได้ทำการวิจัยถึงปัญหาของนักเรียนวัยรุ่นต่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาด้านสุขภาพจิตของนักเรียนเกี่ยวกับความกลัว ผลการวิจัยเรียงลำดับคือ นักเรียนไม่กลัวอะไรเลย กลัวการพูดหน้าชั้น กลัวการสอบ และกลัวครู
2. ปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน นักเรียนมีการสำรวจและพยายามปรับปรุงตนเองให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มสูงสุด ร้อยละ 82.59 แต่มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มได้ร้อยละ 8.39
3. ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน นักเรียนมีปัญหา คือ เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่เข้าใจบทเรียน และกลัวการสอบ เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจสิ่งที่เรียน นักเรียนจะถามครูหลังสิ้นสุดชั่วโมงการสอน เมื่อมีปัญหาการเรียนจะปรึกษานักเรียนคนอื่นตามลำดับ คือ ถามเพื่อนร้อยละ 27.77 ถามครูผู้สอนวิชานั้นร้อยละ 26.60 ถามพ่อแม่หรือผู้ปกครองร้อยละ 13.71 และถามครูประจำชั้นร้อยละ 8.15
4. ปัญหาเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับครู นักเรียนจะพูดคุยกับครูเป็นบางครั้งเท่านั้น เรื่องที่คุยด้วยมักเป็นปัญหาส่วนตัวและปัญหาวิชาการ

✓ มนูญ แบนเจริญ (2522 : 88-92) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 จังหวัดสงขลา จำนวน 560 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว สังคม และการเรียน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. นักเรียนอาชีวศึกษา และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประสบปัญหาทั้ง 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว
2. นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 ประสบปัญหาทั้ง 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม
3. นักเรียนอาชีวศึกษา ประสบปัญหาการเรียน และปัญหาสังคม มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล และ เขตสุขาภิบาล ประสบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ไม่แตกต่างกันกับนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเทศบาล และ เขตสุขาภิบาล

5. นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ประสบปัญหาสังคมมากกว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

6. นักเรียนชายประสบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม มากกว่านักเรียนหญิง และ นักเรียนหญิงประสบปัญหาการเรียนมากกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ประสบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน มากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงและปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 167-178) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนและครูจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 255 โรงเรียน จาก 39 จังหวัด ครู 5,442 คน นักเรียนชาย และ นักเรียนหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 18,364 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10,712 คน ผลการวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ผู้ปกครองและสภาพทางบ้าน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับครูและสภาพทางโรงเรียนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ การขาดเรียน ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เช่น การเรียนอนุบาล การสอบตก ในด้านที่เกี่ยวข้องกับครู ได้แก่ วุฒิ ของครู พฤติกรรมการสอนของครู สภาพส่วนตัวของครู ในด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน สภาพห้องสมุด อุปกรณ์การเรียน อาคารเรียน แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดในการจัดกระบวนการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมการสอนของครู เพราะถึงแม้สภาพแวดล้อมจะไม่ดี หรือขาดอุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ ถ้ากระบวนการเรียนการสอนดีก็

สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีได้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นงศ์นิตย์ สันต์สถิตย์ (2530 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529 พบว่า ปัญหาในโรงเรียนของนักเรียนมักมีสาเหตุมาจากครูบางคนไม่เอาใจใส่การสอน หรือครูบางคนปฏิบัติต่อนักเรียนไม่เหมาะสม เช่น ลำเอียง ลงโทษรุนแรง เป็นต้น เช่นเดียวกับที่ เกทเซลส์และสมิแลนสกี (Getzel and Smilansky. 1983 : 307-316) ทำการวิจัยเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลในการรับรู้ปัญหาในโรงเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาในโรงเรียนที่เป็นปัญหามากที่สุดตามการรับรู้ของนักเรียน คือ ความไม่ยุติธรรมของครูในการจัดการสอน และการลงโทษนักเรียน

✓ ดีไวส์ จอร์จ และคีอิชิ (Devos, George and Keiichi. 1962 : 115-116) ได้ทำการวิจัยเรื่องโรงเรียนและปัญหาวัยรุ่น (The School and Delinquency) โดยเปรียบเทียบปัญหาเด็กวัยรุ่นอเมริกันพวกที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ (Lower Class) กับวัยรุ่นชาวจีนจากครอบครัวชั้นเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาเด็กวัยรุ่นเกิดจากการปล่อยปละละเลย และการปฏิเสธ (Rejection) ของบิดามารดา ขาดความอบอุ่นในครอบครัว สภาพบ้านแตก และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ได้ สาเหตุของปัญหามีลักษณะเหมือนกันทั้งในสหรัฐอเมริกาและจีน จากการวิจัยของดีไวส์ พบว่า ระเบียบของโรงเรียนที่ทันทึกเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นนั้น น้อยมาก ส่วนมากระบุว่าปัญหาวัยรุ่นเกิดจากความยากจนของครอบครัว เพราะครอบครัวมีส่วนสัมพันธ์กับปัญหาวัยรุ่นในเรื่องการให้เด็กทำงานนอกเวลา และให้เด็กขาดเรียน

✓ ฟาราห์ แฮนนา เอล กอเฮลี (Farah Hanna El-Gawhay. 1969 : 30) ได้สำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนในโรงเรียนมัธยมชั้น 10, 11 และ 12 จำนวน 900 คน เป็นนักเรียนชาย 450 คน และนักเรียนหญิง 450 คน โดยใช้รายการทดสอบของมูนนี่ (Mooney Problem Checklist) ผลการสำรวจปรากฏว่า

1. นักเรียนต้องการให้ช่วยเหลือแก้ปัญหาของเขาเป็นการส่วนตัว
2. นักเรียนบรรยายสิ่งที่ปัญหาของเขาและบอกสิ่งที่ปัญหาได้อย่างสมบูรณ์
3. เรื่องที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ความสัมพันธ์ส่วนตัว เพศ และการแต่งงาน

ความสัมพันธ์ทางสังคม ศีลธรรมจรรยาและศาสนา

4. ปัญหาที่เผชิญในระดับกลางได้แก่ การปรับตัวให้เข้ากับการเรียน ปัญหาเกี่ยวกับอนาคตอาชีพและการศึกษาตลอดจนหลักสูตรและการสอน

5. ปัญหาที่เผชิญน้อยที่สุดได้แก่ ที่อยู่อาศัยและครอบครัว กิจกรรมด้านสังคม และการพักผ่อนหย่อนใจ การเงิน การดำเนินชีวิต สภาพต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับจ้าง ทำงาน สุขภาพและการพัฒนาร่างกาย

ตัวแปรกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม

เพศกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม

บุญญ์ แบนเจริญ (2522 : 88-92) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 จังหวัดสงขลา ตามตัวแปรเพศ พบว่า นักเรียนหญิงประสบปัญหาด้านการเรียนมากกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับปัญหาส่วนตัวและสังคม นักเรียนชายประสบปัญหามากกว่านักเรียนหญิง และจากงานวิจัยของ กรรณิการ์ พันศิริกุล (2521) ได้ศึกษาสำรวจปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัวของนักเรียนโรงเรียนสารพัดช่าง พบว่า นักเรียนชายประสบปัญหาการเรียนแตกต่างจากนักเรียนหญิง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภา พงศ์วิรัตน์ (2520 : 50-53) ได้ศึกษาปัญหาทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนชายประสบปัญหาสังคมมากกว่านักเรียนหญิง และงานวิจัยที่สอดคล้องของ สุรชาติพิย์ จรรยาอารีกุล (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม แตกต่างกัน

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เพศชายประสบปัญหามากกว่ากับเพศหญิง เนื่องมาจากลักษณะความแตกต่างในด้านเพศ โครงสร้างทางร่างกาย การแสดงออกที่มีลักษณะชอบใช้กำลัง ในขณะที่เพศหญิง ไม่ชอบการใช้กำลัง ไม่ชอบความขัดแย้ง จึงทำให้เพศชายประสบปัญหาต่าง ๆ แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาตัวแปรเพศว่าประสบปัญหาด้านการเรียนส่วนตัวและสังคม แตกต่างกันอย่างไร

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม

มอร์ริส และวินสัน (ประทุม แป้นสุวรรณ. 2518 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Morrow and Winson. 1960 : 500-506) ค้นพบว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักจะเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาหย่อมชเมยยอมรับ มีความเข้าใจเด็ก เด็กรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ยุ่งเหยิงบังคับ เด็กที่ถูกลงโทษบ่อย ๆ ปกป้องหรือคาดหวังเอาากับเด็กมากเกินไป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กมักต่ำ

เดลฟี (Delph. 1971 : 5028) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่สติปัญญา (Non-intellectual Trait) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (School Achievement) ของเด็กที่มาจากบ้านที่มีรายได้ต่ำ และได้ตั้งสมมติฐานว่า เด็กที่มาจากบ้านที่มีฐานะไม่ดี แต่ประสบผลสำเร็จทางการเรียนจะมีการปรับตัว และมีความสนใจทางวิชาการแตกต่างกับเด็กที่ประสบผลสำเร็จทางการเรียนต่ำและผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มาจากบ้านที่มีรายได้ต่ำประสบผลสำเร็จทางการเรียนจะมีการปรับตัวได้ดีกว่าพวกอื่น ๆ และเด็กที่ปรับตัวดี เป็นเด็กที่ครูประมาณค่าว่าเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จทางการเรียน

บอร์ริส (ประทุม แป้นสุวรรณ. 2518 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Borrow. 1964 : 14-26) วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จของบุคคล ผู้มีสุขภาพดีย่อมมีประสิทธิภาพดีกว่าผู้ที่อ่อนแอ ในด้านสุขภาพของผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น มีผู้สนใจศึกษากันอยู่ในวงจำกัด จากการวิจัยพบว่า สุขภาพนั้นอาจจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้อยลงหรือดีขึ้นแล้วแต่บุคคล

ดีเซนา (Desena. 1964 : 145-149) ได้ทำการศึกษานิสิตชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย จำนวน 1,061 คน ผลปรากฏว่า นิสิตที่มีผลการเรียนสูง จะมีความสามารถในการปรับตัวได้ดี และรวดเร็วกว่านิสิตที่เรียนได้ปานกลาง หรือต่ำ อย่างเห็นได้ชัดเจน

กิลล์ (Gill. 1962 : 144-149) เป็นผู้ทำให้การสนับสนุนความจริงอีกคนหนึ่ง ได้รายงานผลการศึกษาว่า เด็กที่เรียนดีจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการปรับตัวได้ดีกว่าพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ประทุม แป้นสุวรรณ (2518 : 60) ได้ศึกษาปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีปัญหาทางการเรียน สังคม และส่วนตัว แตกต่างกัน และพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาทางการเรียนมากกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนปัญหาสังคมและส่วนตัวนั้น พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาทางสังคม และส่วนตัวมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ (2518 : 48-52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย กับโรงเรียนสาธิต ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ประสบปัญหาด้านการเรียน สังคม และส่วนตัว มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

นิภา พงศ์วิรัตน์ (2520 : 50-53) ได้ศึกษาปัญหาทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำประสบปัญหาทางสังคม มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

สุชาติพิทย์ จรรยาอารีกุล (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม แตกต่างกัน .

สมศักดิ์ ลีภาสุรพิสุทธิ (2518 : 56) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม มากกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ (2536 : 22) ได้ศึกษาพบว่า คนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการปรับตัวทางอารมณ์เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งอาจได้รับรางวัลทางสังคมและทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และบุคคลอื่นในโรงเรียน

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ประสบปัญหาต่าง ๆ มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เนื่องจาก นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้รับรางวัลทางสังคม การยกย่องชมเชยยอมรับ และความเข้าใจในตัวเด็กของพ่อแม่ ตรงข้ามกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนใหญ่ได้มาจากครอบครัวที่พ่อแม่อยู่เพียงลำพัง เด็กถูกละเลยทอดทิ้ง และคาดหวังเอาแต่ใจเด็กมากเกินไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม แตกต่างกันอย่างไรร

ฐานะทางเศรษฐกิจกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม

สปริงเกอร์ (Springer, 1938 : 321-328) ได้พบว่า ความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็กที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัว กล่าวคือ เด็กที่มาจากบ้านที่ยากจนมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะเป็นคนที่ปรับตัวไม่ดี และมีอารมณ์ไม่มั่นคงมีปริมาณมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับปานกลาง

ราห์แมน (Rahman, 1965 : 405) พบว่าเด็กที่ต้องออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จนั้น เนื่องจากสาเหตุหลายประการ คือ ขาดแคลนทุนทรัพย์จะซื้อหนังสือและสิ่งจำเป็นอื่น ๆ สถานภาพทางเศรษฐกิจและครอบครัวต่ำ ไม่มีเงินค่าเล่าเรียน ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วจะพบว่าเรื่องเศรษฐกิจนั้น มีความสำคัญต่อเรื่องการเรียนของเด็ก

การ์ริสัน และคนอื่น ๆ (Garrison and others, 1964) ได้ศึกษาพบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ย่อมขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ในอันที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้เด็กเกิดปัญหาอันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนได้

มบุญ แป้นเจริญ (2522 : 88-92) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 จังหวัดสงขลา จำนวน 560 คน พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ประสบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน มากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงและปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ซีรศักดิ์ ศรีพรวิสิฐ (2515 : 56) ได้ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การปรับตัว และกิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษา พบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีบิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีรายได้ต่ำ จะประสบปัญหาด้านการปรับตัวสูงที่สุด และนักศึกษาที่มีฐานะแตกต่างกันทำให้นักเรียน ประสบปัญหาแตกต่างกัน

สวัสดิ์ บรรเทิงสุข (2510 : 247-249) ได้สำรวจข้อเท็จจริงและสภาพทั่วไป เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของนักเรียน เช่น สภาพทางเศรษฐกิจ และครอบครัว สภาพการเรียน ของนักเรียน และศึกษาดูว่าข้อเท็จจริงต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับปัญหา และความต้องการ ของนักเรียนอย่างไรบ้าง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาชั้น มศ. 1 พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน ประสบปัญหา แตกต่างกัน

ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ (2518 : 50-53) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัวของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายกับโรงเรียนสาธิต ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงของครอบครัวต่ำ ประสบปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว มากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเด็กที่ประสบปัญหา ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มาจาก ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการดำรงชีวิต ขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้เด็กเกิดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัว ที่มีรายได้สูง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ประสบปัญหา ด้าน การเรียน ส่วนตัวและสังคม แตกต่างกันอย่างไ

การอบรมเลี้ยงดูกับปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม

แลนด์ส (Landis. 1954 : 105-106) ได้ศึกษาการปรับตัวของวัยรุ่น ซึ่งมาจาก ครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบประชาธิปไตย และแบบเข้มงวด พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวแบบ เข้มงวด หรือมีอำนาจเหนือบุตร เด็กที่ได้รับการปกครองแบบนี้ จะมีความวิตกกังวล มีความเคร่ง ทางจิตใจ เพราะต้องคอยหวาดระแวงว่าจะทำตามไม่ได้ อันเป็นลักษณะหนึ่งที่เกิดการปรับตัว ไม่ได้ดี

วิทเมอร์ (ประกอบ ประสิทธิ์พร. 2519 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Witmer.n.d) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก ซึ่งมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของลูก พบว่าเด็กที่ปรับตัวได้ดีมีความสัมพันธ์ไม่ดีกว่าพ่อแม่น้อยกว่าเด็กที่มีปัญหา เด็กเกเร หรือเด็กประเภทที่มีอาการค่อนข้างไปทางโรคจิตและเศร้าซึม

เสนอ อินทรสุขศรี (2511 : 47) ได้กล่าวถึงหลักในการอบรมเลี้ยงดูไว้ตอนหนึ่งว่า การเลี้ยงดูช่วยให้เด็กทำในสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา จะทำให้เด็กเกิดอารมณ์กระวนกระวาย ตื่นเต้น อยู่เสมอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนการปล่อยให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามอำเภอใจ โดยไม่สนใจว่าจะสมควรหรือไม่ จะทำให้เด็กขาดเหตุผลที่มีทางจิตใจ ไม่แน่ใจว่าตนทำถูกหรือทำผิด ในที่สุดเด็กพวกนี้จะมีอารมณ์ฉุนเฉียว ปรับตัวในสังคมลำบาก

ประพันธ์ สุทรวาส (2518 : 38) ได้ศึกษาความก้าวร้าวกับการอบรมเลี้ยงดู โดยชักกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา บ.กศ.ปีที่ 1 จำนวน 400 คน พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีความก้าวร้าวมากกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปมีความก้าวร้าวมากกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปมีความก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน .

สมาน กาเนด (2520 : 36) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีผลต่อการปรับตัวของเด็ก พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำให้เด็กมีลักษณะการปรับตัวดีกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกวดขัน กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการเลี้ยงดูที่พ่อแม่มีพฤติกรรมในลักษณะยอมรับฟังเหตุผลของลูก ๆ ด้วยทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น กล้าแสดงความคิดเห็นให้เข้าร่วมมือกับผู้อื่น ปรับตัวได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเข้าใจตนเองสูง รู้สึกว่าตนเองมีค่า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2528 : 4-12) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย และได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 5 แบบ คือ

1. แบบรักสนับสนุน คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่แสดงความรักต่อลูกอย่างเปิดเผย ยอมให้ลูกมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว และมีความเข้าใจในความรู้สึกของลูกอย่างดี

2. แบบใช้เหตุผล คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่แจกแจงเหตุผลต่าง ๆ แก่เด็กให้ทำหรือห้ามปรามมิให้เด็กกระทำสิ่งใด

3. แบบควบคุม คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่คอยควบคุมบังคับ และลงโทษลูกเมื่อลูกกระทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ

4. แบบลงโทษทางจิต คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ลงโทษเมื่อเด็กทำผิด โดยการใช้อาการว่า การงดแสดงความรักใคร่เมตตา การตัดสินใจต่าง ๆ

5. แบบให้พึ่งตนเองเร็ว คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กพึ่งตนเองได้เร็ว ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมาก และนานเกินไป

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูที่ให้ความอบอุ่น พ่อแม่มีความเข้าใจ การพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงของเด็ก จะทำให้เด็กวัยรุ่นมีการปรับตัวดี และมีปัญหาน้อยกว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่ถูกทอดทิ้ง มีความขัดแย้งกันของบิดามารดา และขาดความสงบสุข ฉะนั้น การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ใกล้ชิด มีอิทธิพลต่อปัญหาด้านต่าง ๆ ของเด็กมาก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูว่าประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม แตกต่างกันอย่างไร

จากผลการศึกษาวิจัยทั้งภายในประเทศ และการวิจัยต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งให้เห็นถึงปัญหา สาเหตุของปัญหาและความต้องการของเด็กในระดับต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ส่งผลต่อตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูว่าแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ เฝ้าระวังปัญหา

วิธีการเฝ้าระวังปัญหามีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิต บุคคลจะมีชีวิตที่เป็นสุขหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเฝ้าระวังปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ตามแนวคิดของนักจิตวิทยา สรุปได้ว่า ปัญหาจะเกิดขึ้นเมื่อสภาพความเป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังของบุคคลแตกต่างกัน หรือปัญหาจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีจุดมุ่งหมายที่จะกระทำการสิ่งใด แต่มีอุปสรรคทำให้ไม่สามารถไปถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ไม่ว่าจะเกิดปัญหาลักษณะใดก็ตามบุคคลจะพยายามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดไปเพื่อจะได้สามารถไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ การเฝ้าระวังปัญหามีรูปแบบที่แตกต่างกันตามทฤษฎีและแนวคิดของนักจิตวิทยาแต่ละคน

วิธีการเฝ้าระวังปัญหาตามแนวคิดของพฤติกรรมนิยม

พฤติกรรมเป็นจำนวนมากของมนุษย์ได้จากการเรียนรู้ ในการแก้ปัญหาที่เช่นกัน แนวคิดพฤติกรรมนิยมมีหลักการในการพิจารณามนุษย์ คือ มนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้ พฤติกรรมเฝ้าระวังปัญหาใช้หลักการเรียนรู้เป็นวิธีการเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล พฤติกรรมใดในความพอใจมาให้คนเราจะใช้วิธีการนั้นในการเฝ้าระวังปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำอีก

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 10) ให้แนวคิดที่สำคัญว่า การเรียนรู้ทางสังคมเป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับข้อมูลต่าง ๆ จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม โดยจะมีกระบวนการจำและนำมาใช้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามการแสดงออกของพฤติกรรมจึงได้มาจากการสังเกตและกระบวนการเลือกแบบอย่างที่เหมาะสมมาใช้

สาเหตุการเกิดพฤติกรรมตามแนวคิดนี้ คือ (Bandura. 1977 : 17-22)

1. เรียนรู้จากผลการตอบสนอง (Learning by Response Consequence)

บุคคลเรียนรู้จากการกระทำของตนจากประสบการณ์ตรง โดยจะเรียนรู้ว่าการกระทำสิ่งใดได้ผลทางบวกหรือได้ผลทางลบ พฤติกรรมจึงเกิดขึ้นจากผลของการกระทำโดยมนุษย์ การตอบสนองผลการกระทำขึ้นอยู่กับความตั้งใจและการเสริมแรง

2. เรียนรู้จากการสังเกต (Observation Learning) หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ (Modeling) เป็นการสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบซึ่งอาจเป็นบุคคลในสังคมนั้น กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การรับรู้ตัวแบบจากสิ่งแวดล้อม บุคคลจะเรียนรู้โดยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ ซึ่งตัวแบบจะต้องมีลักษณะน่าสนใจ และผู้เรียนต้องมีความสามารถในการรับรู้

2.2 ผู้เรียนเฝ้าการเรียนรู้ที่เข้าสู่ระบบความคิดของตน

2.3 ผู้เรียนจดจำการกระทำของตัวแบบไว้

2.4 ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ได้สังเกตจากตัวแบบ ซึ่งการแสดงพฤติกรรมตามแบบนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียนมีมากน้อยเพียงใด ได้แก่ การฝึกฝน วุฒิภาวะ เป็นต้น การแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบขึ้นอยู่กับ คำนิยามของผู้เรียนว่าการยอมรับพฤติกรรมนั้นหรือไม่ และยังขึ้นอยู่กับผลที่คาดว่าจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมนั้น ✍/

วิธีการเผชิญปัญหาตามแนวคิดของมูส์ และบิลลิ่งส์

มูส์ และบิลลิ่ง (Moos and Billings. 1982 : 212-230) เป็นจิตแพทย์และนักจิตวิทยาที่ให้ความสนใจ ในเรื่องการเผชิญปัญหาเขาอธิบายเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาว่ามีพื้นฐานมาจากแนวคิดของทฤษฎีต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) เป็นทฤษฎีที่เน้นเกี่ยวกับโครงสร้างของบุคลิกภาพของมนุษย์ที่ประกอบด้วยโครงสร้างของจิต 3 ส่วน คือ อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Super Ego)

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับวงจรชีวิต (Life Cycle Perspective) เป็นทฤษฎีที่เน้นเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของบุคคล ประสบการณ์ในชีวิต

3. ทฤษฎีวิวัฒนาการและการปรับพฤติกรรม (Evolution Theory and Behavior Modification) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการแก้ปัญหาและประเมินด้านความคิด

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมเศรษฐกิจ (Cultural and Social Ecological Perspectives) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

จากทฤษฎีพื้นฐาน 4 แขนงดังกล่าวข้างต้นนี้ มูส์และบิลลิ่งส์ได้รวบรวมแหล่งเกื้อหนุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาไว้ซึ่งได้แก่ พัฒนาการของอีโก้ (Ego Development) การเชื่อความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) รูปแบบความนึกคิด (Cognitive Styles) ทักษะในการแก้ปัญหาลักษณะสังคมและความเชื่อและได้แบ่งการเผชิญปัญหาเป็น 3 กลุ่ม

คือ

กลุ่มที่ 1 การเผชิญปัญหาที่มุ่งเน้นการประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (Appraisal Focused Coping) ประกอบด้วยวิธีเผชิญปัญหา 3 วิธี คือ

1. การวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล (Logical Analysis)
2. การปรับเปลี่ยนความคิด (Cognitive Redefinition) ได้แก่ การคิดทบทวนและการพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ของสถานการณ์นั้น ๆ
3. การหลีกเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะทำให้เกิดความเครียด (Cognitive Avoidance) ได้แก่ การปฏิเสธความจริง พยายามลืมสถานการณ์ทั้งหมด และการผันกลางวันถึงสิ่งที่พอใจ

กลุ่มที่ 2 การเผชิญปัญหาที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหา (Problem-Focused Coping) ประกอบด้วยวิธีเผชิญปัญหา 3 วิธี คือ

1. การแสวงหาข้อมูลหรือคำแนะนำ (Seek Information and Advice)
2. การลงมือแก้ปัญหา (Take Problem-Solving Action) ได้แก่ การพิจารณาหาทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา พิจารณาข้อดี ข้อเสีย ในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหานั้น ๆ
3. การพัฒนาวิธีทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา (Develop Alternative Rewards) เป็นการเปลี่ยนแปลงการกระทำของตนเอง และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ดีให้กับตนเอง ได้แก่ การสร้างสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม การพัฒนาเอกลักษณ์และความเป็นอิสระของตนเอง ตลอดจนการแสวงหาสิ่งทดแทน

กลุ่มที่ 3 การเผชิญปัญหาที่มุ่งเน้นการลดอารมณ์ที่เป็นปัญหา (Emotion Focused Coping) ประกอบด้วยวิธีเผชิญปัญหา 3 วิธี คือ

1. การควบคุมอารมณ์ต่าง ๆ (Affective Regulation)
2. การทำจิตใจให้สงบ ไม่ทรมานทรมานยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Resigned Acceptance)
3. การระบายอารมณ์ (Emotional Discharge) ซึ่งแสดงออกมาทางคำพูด หรือการกระทำ

บรูส และบิลลิงส์ เน้นว่า ความคิดเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกวิธีเผชิญปัญหา และการเลือกวิธีเผชิญปัญหาวิธีใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านตัวบุคคลและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

วิธีการเผชิญปัญหาตามแนวคิดของ ลาซารัส และฟอล์กแมน

ลาซารัส และฟอล์กแมน (Lazarus and Folkman, 1984 : 141 - 225) ผู้สร้างทฤษฎีเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางด้านความคิดของการเกิดภาวะเครียดด้านจิตใจ (The Cognitive Phenomenological Theory of Psychological Stress) ทฤษฎีนี้เน้นเกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์ (Transaction) ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ การประเมินสถานการณ์ (Appraisal) และการเผชิญปัญหา (Coping) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การประเมินสถานการณ์ เป็นกระบวนการทางด้านความคิด แบ่งได้ 2 ชนิด คือ

ชนิดที่ 1 การประเมินปฐมภูมิ (Primary Appraisal) เป็นการประเมินว่าสถานการณ์นั้นมีผลกระทบอย่างไรต่อบุคคล

ชนิดที่ 2 การประเมินทุติยภูมิ (Secondary Appraisal) เป็นการประเมินถึงแหล่งสนับสนุน และทางเลือกต่าง ๆ ในการจัดการกับสถานการณ์นั้น ๆ

กระบวนการประเมินทั้ง 2 วิธีนี้ อาจเกี่ยวข้องกันและไม่สามารถแยกจากกันได้ โดยบุคคลจะประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ออกมาใน 3 ลักษณะคือ

- (1) ไม่มีผลดีหรือเป็นผลเสียกับตนเอง
- (2) ไม่ร้ายแรงหรือให้ผลในทางบวกกับตนเอง และ
- (3) เป็นภาวะความเครียด

2. การเผชิญปัญหา เมื่อบุคคลประเมินสถานการณ์แล้วว่า สถานการณ์นั้นก่อให้เกิดภาวะเครียดหรือปัญหากับตนเอง เขาก็จะต้องเผชิญปัญหานั้น ๆ โดย

2.1 มุ่งแก้ปัญหา (Problem-Focused Coping) โดยมุ่งแก้ไขที่ตนเอง หรือสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดภาวะเครียดหรือปัญหานั้น ๆ

2.2 มุ่งลดอารมณ์ตึงเครียด (Emotion-Focused Coping) เป็นการลด

ความไม่สบายใจ เมื่อพบว่าไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์นั้น ๆ ได้

การเผชิญปัญหาเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Dynamic) โดยวิธีเผชิญปัญหาที่บุคคลใช้นั้นเป็นการผสมผสานระหว่างการมุ่งแก้ปัญหาและการมุ่งลดอารมณ์ตึงเครียดในการเลือกใช้วิธีการเผชิญปัญหานั้น พบว่า ปัจจัยด้านตัวบุคคลจะมีผลต่อการเลือกใช้วิธีเผชิญปัญหาได้แก่ ประสบการณ์ในอดีต ความเชื่อ ภาวะสุขภาพ ความชำนาญในการแก้ไขปัญหา บุคลิกภาพ และการได้รับความเกื้อหนุน เป็นต้น

✓ สำหรับวิธีการเผชิญปัญหานั้น ลาซารัส (Lazarus. 1966 : 258-262) ได้แบ่งวิธีเผชิญปัญหาตามลักษณะของการตอบสนองต่อภาวะเครียดเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การเข้าต่อสู้ (Attack) เป็นความพยายามของบุคคลที่จะจัดสิ่งที่มาขัดขวางเป้าหมาย โดยพยายามเอาชนะอุปสรรคนั้น ๆ ด้วยการเลือกวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม พยายามค้นหารายละเอียดใหม่ ๆ พัฒนาความสามารถ หรือปรับปรุงวิธีการที่มีอยู่เพื่อเอาชนะอุปสรรค

2. การถอยหนี (Withdrawal) เกิดจากการที่บุคคลเกิดการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็กเมื่อพบกับสิ่งที่เป็นอันตรายมักจะใช้วิธีการถอยหนี เช่น การชักมือหรือเท้า เพื่อหนีไฟ หรือความเจ็บปวด เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็จะใช้วิธีการแบบเดิมที่เคยใช้ในวัยเด็กคือ ลักษณะการหลีกเลี่ยงลดการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์เหล่านั้น ได้แก่ การเก็บกด (Repression) การถดถอย (Regression) การแยกตนเองหรือหลีกเลี่ยง (Withdrawal) การเพ้อฝัน (Fantasy) เป็นต้น

3. การประนีประนอม (Compromise) บุคคลจะใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอมเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาที่ยุงยากมาก ๆ ซึ่งไม่สามารถเอาชนะได้ ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถหลบหลีกได้ บุคคลจะใช้วิธีประนีประนอมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้มากที่สุด หรือบางครั้งอาจต้องเปลี่ยนเป้าหมายใหม่ได้แก่ การชดเชย (Compensation) การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) การเลียนแบบ (Identification) เป็นต้น

วิธีการเผชิญปัญหาตามแนวคิดของโกเซน และบุช

โกเซน และบุช (Grossen and Bush. 1979 : 51-66) ได้เผยแพร่ทฤษฎีการปรับตัวของเขา ซึ่งใช้ทฤษฎีของลาซารัสเป็นพื้นฐาน โดยการเผชิญปัญหาจะเป็นขั้นตอนหนึ่งของการปรับตัว ความหมายของการเผชิญปัญหานั้น เขาใช้ของลาซารัส แต่รูปแบบหรือวิธีเผชิญปัญหานั้นเขาแบ่งตามผลการศึกษาของเวลแลนด์ (Villant) ที่รายงานไว้ตั้งแต่ ค.ศ.1977 ซึ่งแบ่งวิธีเผชิญปัญหาเป็น 4 ระดับจาก 18 วิธี ดังนี้

ระดับที่ 1 กลไกทางจิต (Psychotic Mechanisms) ได้แก่ การปฏิเสธ การบิดเบือนความจริง และการหลงผิดโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น

ระดับที่ 2 กลไกที่ไม่สมบูรณ์ (Innate Mechanisms) ได้แก่ การฝันกลางวัน การโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น การมีความรู้สึกว่าตนเองเจ็บปวดอยู่ตลอดเวลา (Hypochondriasis) การก้าวร้าวแบบเงียบ ๆ (Passive-Aggressive Behavior) และแอกติง-เอนท์ (Acting-Out)

ระดับที่ 3 กลไกทางระบบประสาท (Neurotic Mechanisms) ได้แก่ การใช้ปัญญา (Intellectualization) การเก็บกด การใช้ข้ออ้าง การหาแพะรับบาป และการแยกตัวโดยวิธีเหล่านี้จะเป็นกลไกการป้องกันตัว

ระดับที่ 4 กลไกที่สมบูรณ์ (Mature Mechanisms) ได้แก่ การมีน้ำใจหรือการเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น (Altruism) การใช้อารมณ์ขัน การระงับความรู้สึก การคาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation) และการทดแทน (Sublimation)

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีเผชิญปัญหา ได้แก่ ค่านิยม สัญชาตญาณ อารมณ์ บุคลิกภาพ อายุ ความเชื่อ และความสำนึกในการใช้วิธีเผชิญปัญหานั้น ๆ ในอดีต

โกรสเซน และบิช (Grossen and Bush, 1979 : 51-66) ได้ใช้การตอบสนองทางอารมณ์และการตอบสนองทางร่างกายเป็นเกณฑ์ในการวัดผลสำนึกในการเผชิญปัญหา โดยปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองดังกล่าว ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา จริยธรรมหรือวัฒนธรรม ระดับการศึกษาอาชีพ มนุษยสัมพันธ์ และภาวะสุขภาพ ส่วนปัจจัยด้านวิธีเผชิญปัญหานั้น พบว่า กลไกที่สมบูรณ์จะส่งเสริมให้บุคคลประสบผลสำเร็จในการเผชิญปัญหา

7. วิธีการเผชิญปัญหาตามแนวคิดของ ฮานน์

ฮานน์ (ฟองศรี ศรีมรกต, 2526 : 27 ; อ้างอิงมาจาก Hann, 1977 : 35) ได้จำแนกวิธีการเผชิญปัญหาออกเป็น 3 กระบวนการคือ

1. กระบวนการที่ไม่ประสมประสาน หรือไม่ปะติดปะต่อกัน (Fragmentation process) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยังไม่พร้อมที่จะเผชิญปัญหาแต่บุคคลถูกบังคับให้ต้องเผชิญปัญหา บุคคลนั้น จึงใช้วิธีการตอบสนองที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงโดยสิ้นเชิง เช่น อาจใช้การกระทำชั่ว ๆ และอาศัยความเชื่อทางศาสนาเข้าช่วย อาจจะใช้การหยุดชะงักติดตรึง

อยู่กับที่ไม่เป็นไปตามขั้นของพัฒนาการ (Fixation) การไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ (Immobilization) การมีอารมณ์หมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนไม่สนใจภาวะแวดล้อมรอบตัว (Affective Preoccupation) เป็นต้น

2. กระบวนการป้องกันตัวด้านจิตใจ (Defense Process) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับปัญหาหรือความเครียดที่เกิดขึ้น โดยใช้กลไกป้องกันตัวทางจิตใจเข้าช่วย ซึ่งมีลักษณะที่ตึงเกินไป และอยู่บนพื้นฐานของความเพ้อฝันและจินตนาการ ได้แก่ การแยกตัว (Isolation) การถดถอย (Regression) การปฏิเสธ (Denial) การเก็บกด (Repression)

3. กระบวนการใช้วิธีการเผชิญปัญหา เป็นความพยายามในการปรับตัวเพื่อเผชิญปัญหาอย่างมีเป้าหมายเป็นจริง และมีทางเลือก ได้แก่ การใช้เหตุผลวิเคราะห์ (Logical Analysis) เป็นต้น

วิธีการเผชิญปัญหาตามแนวคิดของลาซารัส และสโลนิเออร์

ลาซารัส และสโลนิเออร์ (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : 29 ; อ้างอิงมาจาก Lazarus and Launire. 1981 : 287-327) ได้แบ่งวิธีการเผชิญปัญหาออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วิธีเผชิญปัญหาที่แก้ไขตามปัญหา (Problem-Oriented Coping Strategies) เป็นวิธีการเผชิญปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่ตึงเครียด ได้แก่ การค้นหารายละเอียดเกี่ยวกับปัญหานั้นเพิ่มเติม การพยายามหาวิธีทางต่าง ๆ ที่จะจัดการกับปัญหานั้น การยอมรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง และพยายามแก้ไขให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

2. วิธีเผชิญปัญหาที่แก้ไขอารมณ์เป็นทุกข์ที่เกิดขึ้น เพื่อพยายามแก้ไขอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ตึงเครียดนั้นเป็นต้นเหตุ เป็นการรักษาสมดุลภายในจิตใจไว้ ได้แก่ การปฏิเสธ (Denial) การพยายามลืมความตึงเครียดนั้น (Suppression)

โคลแมน และแฮมเมน (Coleman and Hammen. 1974 : 126-137) ได้อธิบายแบบของการตอบโต้ความตึงเครียดทางอารมณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 แบบ ตามความแตกต่างของการแสดงออก คือ

1. การสร้างพลังเพื่อเผชิญปัญหา (Built in Coping and Damage Repair Mechanism) ลักษณะการตอบโต้แบบนี้ จะช่วยลดความตึงเครียดและความวิตกกังวล และช่วยสร้าง

เสริมความสมดุลทางจิตใจให้บุคคล ได้แก่ การร้องไห้ การพูดระบายความรู้สึก การหัวเราะ การคิดทบทวน การแสวงหาที่พึ่งทางใจ การหลับ และการฝัน เป็นต้น

2. การพยายามจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเผชิญปัญหา (Take-Oriented Reactions) เป็นความพยายามที่จะเผชิญปัญหาอย่างแท้จริง โดยการเปลี่ยนแปลงตนเอง หรือ สิ่งแวดล้อม หรือทั้งตนเองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบคือ

2.1 การตอบโต้ในรูปแบบการต่อสู้

เมื่อบุคคลมีความคับข้องใจ เพราะไม่สามารถไปถึงเป้าหมายได้ บุคคลจะ พยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคและน้าตนไปสู่เป้าหมายให้ได้ โดยเพิ่มความพยายาม หรือเพิ่ม กิจกรรมขึ้น หรือหาวิธีการไปให้ถึงเป้าหมายอีกหลาย ๆ วิธี การตอบโต้ในรูปแบบการต่อสู้นี้ ประกอบด้วยลักษณะใดลักษณะหนึ่งต่อไปนี้

1. การรวบรวมกำลังความสามารถที่ตนมีอยู่ เพิ่มความพยายามยิ่งขึ้น และลงมือกระทำการอันใดอันหนึ่งเพื่อแก้ปัญหา
2. การเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เหมาะสมที่สุด เพื่อดำเนินการ แต่ยังคง ความยืดหยุ่นพร้อมที่จะเปลี่ยนวิธีการ ถ้าวิธีการที่เลือกเอาไว้ใช้ไม่ได้ผล หรือพบวิธีการใหม่ที่ดีกว่า พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข เลี่ยงความคิดที่แคบและตายตัว พยายามดำเนินการอย่างมีเหตุผล แม้ว่าจะถูกกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ที่ไม่น่าพอใจต่าง ๆ

3. การหาแหล่งเพื่อเผชิญปัญหาเพิ่มเติม คือ การพยายามเพิ่มแหล่งที่จะช่วย ในการเผชิญปัญหา โดยการหาแหล่งข้อมูลใหม่ พัฒนาความสามารถของตนเองใหม่ และการขอ ความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเมื่อจำเป็น

4. การทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่ม เป็นการใช้ทรัพยากรของ กลุ่มช่วยในการเผชิญปัญหา

2.2 การตอบโต้ในรูปแบบของการหลีกเลี่ยง อาจแสดงในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. การยอมรับความพ่ายแพ้ ยอมรับว่าสถานการณ์นั้น ๆ ยากเกินไป หรือ ได้เลือกเป้าหมายที่ไม่เหมาะสม จึงไม่ต้องการที่จะไปยับยั้งเป้าหมายนั้นต่อไปแล้ว
2. การหนีจากสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความตึงเครียด โดยการไม่นำตัว ไปยุ่งเกี่ยวในสถานการณ์นั้น หรือไม่สนใจไปผูกพัน ไม่ใส่ใจกับสถานการณ์นั้น

3. การพยายามดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่เหมาะสมกว่าแทนที่จะดำเนินชีวิต
อย่างไม่มีจุดหมาย

2.3 การตอบโต้ในรูปแบบของการประนีประนอม โดยปกติเมื่อเผชิญปัญหาส่วนใหญ่
บุคคลจะไม่ใช้การตอบโต้ในรูปแบบของการต่อสู้ หรือการหลีกเลี่ยงโดยแท้จริงทั้งหมด แต่จะใช้แบบของ
การประนีประนอม ผสมผสานรูปแบบการตอบโต้ทั้ง 2 ประการเข้าด้วยกัน รูปแบบของการประนี
ประนอม อาจแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. การยอมรับเป้าหมายใหม่แทน เมื่อพบว่าไม่สามารถไปถึงเป้าหมายที่ตั้ง
เอาไว้ได้ รวมถึงการประเมินความสามารถของตนเสียใหม่ และการลดระดับความคาดหวังลง

2. การยอมรับวิธีการใหม่แทน ทั้งนี้ต้องไม่เป็นวิธีการที่หาความ
เดือดร้อนให้ผู้อื่น

3. การพยายามคิดถึงความเป็นไป เมื่อไม่ได้ในสิ่งที่คาดหวังทั้งหมด
จึงพิจารณาสิ่งที่จำเป็นแทน

4. การใช้เวลาเพื่อช่วยในการตัดสินใจอย่างรอบคอบ

3. การตอบโต้โดยใช้กลไกในการป้องกันตัว (Defense-Oriented Reactions)
ส่วนมากบุคคลสามารถแก้ไขความคับข้องใจได้ในระดับจิตสำนึก โดยเพิ่มความพยายาม
ในการเอาชนะอุปสรรค ลดระดับของเป้าหมาย เปลี่ยนเป้าหมายใหม่ หรือประเมินสภาพการณ์
ที่มีความคับข้องใจเสียใหม่โดยพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถี่ถ้วน แต่ความคับข้องใจบางอย่าง
ที่ลึกซึ้งมาก ถ้าบุคคลไม่สามารถแก้ไขได้ในระดับจิตสำนึก ก็จะไปสู่ความพยายามในการ
แก้ปัญหาในระดับจิตไร้สำนึก ซึ่งการปรับตัวในระดับจิตสำนึกก็อาจมีแบบแผนวิธีการคล้ายกับ
การปรับตัวในระดับจิตไร้สำนึก เพียงแต่กลไกในการป้องกันตัวอย่างแท้จริงจะเกิดในระดับ
จิตไร้สำนึกเสมอเท่านั้น

กลไกในการป้องกันตัว (สุภาพรธรรม โคตรจรัส. 2531 : 311-314 ; อ้างอิงมาจาก
Dary, Glucksberg, Kamin and Kinchls. 1984 ; Shoffer and Shohen. 1956)
ที่ใช้กันมากได้แก่ การเก็บกด (Repression) การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization)
การกล่าวโทษผู้อื่น (Projection) การถดถอย (Regression) การแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ความ
ปรารถนา (Reaction Formation) เป็นต้น

วิธีการเผชิญปัญหาตามแนวคิดของแมคคานิค

แมคคานิค (Mechanic. 1982 : 107-112) กล่าวว่า ความสำเร็จของการปรับตัวเมื่อประสบปัญหาของแต่ละบุคคลเกี่ยวข้องกับ 3 ด้าน คือ

1. บุคคลต้องมีความสามารถและความชำนาญที่จะเผชิญกับความต้องการของสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาซึ่งประโยชน์ได้ง่ายในรูปของความสามารถในการเผชิญปัญหา ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแสดงปฏิกิริยากับความต้องการของสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังเป็นความสามารถที่จะนำและวางแผนเหตุการณ์ และมีอิทธิพลพอที่จะควบคุมความต้องการนั้น ๆ ได้

2. บุคคลต้องการถูกกระตุ้นให้แสดงและมีปฏิกิริยาแม้ว่าเขาสามารถจะหนีความวิตกกังวลและความไม่สุขสบายได้ด้วยการถอยหนีก็ตาม ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นแง่มุมที่สำคัญที่จะเข้าใจถึงความไม่สุขสบาย

3. บุคคลต้องสามารถรักษาสมดุลทางจิตใจ (Psychological Equilibrium) ไว้ได้ ดังนั้นเขาต้องสามารถกำหนดพลังงาน และความชำนาญเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานโดยมีอิทธิพลเป็นผู้รับผิดชอบการกระทำที่จะแสดงออกมา

นอกจากนี้ลักษณะของบุคคลยังส่งผลต่อความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเผชิญปัญหาด้วยลักษณะของผู้แก้ปัญหาประกอบด้วย

1. อารมณ์ของผู้เผชิญปัญหา ผู้เผชิญปัญหาที่มีความวิตกกังวล และมีความรู้สึกกดดันเป็นบ่งชี้บ่ง ย่อมไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้ดีเท่าที่ควร

2. ระดับสติปัญญาของผู้เผชิญปัญหา ผู้แก้ปัญหาที่มีระดับเชาวน์ปัญญาต่างกัน ย่อมใช้วิธีการประมวลการดำเนินการแก้ปัญหาต่างกัน ผู้มีเชาวน์ปัญญาสูงสามารถใช้วิธีการ และหลักการที่สลับซับซ้อนแก้ปัญหาได้มากกว่าผู้ที่มีเชาวน์ปัญญาต่ำ

3. ระดับแรงจูงใจ ระดับแรงจูงใจที่แตกต่างกันมีผลต่อการแก้ปัญหาต่างกัน ผู้ที่มีความคาดหวังในความสำเร็จของการเผชิญปัญหาสูงจะมีแรงจูงใจกว่าผู้ที่มีความคาดหวังในความสำเร็จต่ำ นอกจากนั้นประสมการณ์ของความสำเร็จหรือความไม่สำเร็จในการแก้ปัญหา การได้รับการกระตุ้นส่งเสริมให้กำลังใจแตกต่างกันด้วย

4. การฝึกให้รู้จักคิดหลาย ๆ แบบ ใช้วิธีการเผชิญปัญหาหลาย ๆ วิธี ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้น

ฉวีวรรณ สุตะบุตร (2527 : 68-69) กล่าวถึงกลวิธีการเผชิญกับความวิตกกังวล (Coping Strategies) ไว้ว่า เมื่อบุคคลมีความวิตกกังวล บุคคลจะพยายามหาวิธีการ เพื่อช่วยให้ตนเองหลุดพ้นจากภาวะการณั้ันไม่พึงประสงค์นั้น โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. การหาความสุขใส่ตัว ด้วยการได้รับความรัก ความเห็นอกเห็นใจ ได้รับคำปลอบโยน บางคนรับประทานอาหารมากขึ้น ใช้วิธีการดื่มสุรา รับประทานยา และเสพยาเสพติดต่าง ๆ
2. การควบคุมตนเอง กวดขันตนเอง เช่น เมินปาก กัดฟัน ขมใจ ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากใคร
3. การแสดงความรู้สึกเครียดออกมา เช่น ร้องไห้ สาบาน หัวเราะ ตะโกน
4. การหลีกเลี่ยง แยกตัวไม่สนใจใคร แยกตัวเองออกไปจากเหตุการณ์เพื่อให้เกิดความสบายใจ
5. การพูดออกมา การพูดช่วยระบายอารมณ์ได้มาก เพราะมีคนอื่นรับรู้ เป็นการช่วยแบ่งเบาความทุกข์ และช่วยหาทางออกให้ได้
6. การคิดคนเดียว โดยปลอบใจว่าชีวิตต้องมีการทดลอง ทุกคนต้องเผชิญปัญหา การคิดคนเดียวอาจทำให้หมกมุ่น เสร้าหมอง นอนไม่หลับ
7. การทำกริยาต่าง ๆ เช่น เคาะโต๊ะ เดินไปเดินมา ญ่พื้น
8. การใช้สัญลักษณ์แทน เช่น สวดมนต์ อ้อนวอน บนบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์
9. การมีอาการทางกายหรือการแสดงออกทางกาย เป็นการสื่อความหมายชนิดหนึ่ง เช่น หัวใจเต้นแรง ปัสสาวะบ่อย เหงื่อออกมาก หน้าซีด ปากสั่น พูดไม่ออก เป็นต้น

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า วิธีการเผชิญปัญหา เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการรับรู้แล้วประเมินสถานการณ์นั้น ๆ ว่ามีผลกระทบและก่อให้เกิดความตึงเครียดต่อตนเองอย่างไร โดยอาศัยกระบวนการด้านความคิดเป็นหลัก จากนั้นบุคคลจะเลือกวิธีการเผชิญปัญหาตามรูปแบบที่ตนเองเลือก เพื่อให้ตนเองบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ นั่นคือสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเพชฌัญญา

สมัญญา เสียงไส (2521 : 45 - 50) ได้ศึกษาความวิตกกังวล และวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ม.ศ.4 และ ม.ศ. 5 จำนวน 375 คน ความวิตกกังวลแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือความวิตกกังวลเกี่ยวกับด้านสังคม ความวิตกกังวลเกี่ยวกับด้านส่วนตัว และความวิตกกังวลด้านการเรียนและอาชีพ วิธีลดความวิตกกังวลที่ศึกษา มี 3 วิธี คือ การลดความวิตกกังวลโดยวิธีก้าวร้าว การลดความวิตกกังวลโดยวิธีถอยหนี และการลดความวิตกกังวลโดยใช้เหตุผล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่สอบถามความวิตกกังวล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความวิตกกังวลด้านอาชีพมากที่สุด ส่วนวิธีการใช้วิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียน พบว่า นักเรียนเลือกใช้การลดความวิตกกังวลแบบใช้เหตุผลมากที่สุดรองลงมาคือวิธีถอยหนี และเลือกใช้วิธีลดความวิตกกังวลแบบก้าวร้าว มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การมีความวิตกกังวลกับการใช้วิธีถอยหนีในการลดความวิตกกังวล กับการใช้วิธีถอยหนีในการลดความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิตดา พงศ์พานาญเวช (2535 : 102-107) ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเพชฌัญญาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี ตามตัวแปรด้านเพศ แผนการเรียน ความคาดหวังของนักเรียน อาชีพของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์มีคะแนนการเพชฌัญญามากกว่านักเรียนแผนการเรียนศิลปะ แต่ทั้งสองแผนการเรียนใช้วิธีการเพชฌัญญาแบบรวมชอบเหมือนกัน
2. นักเรียนที่มีความคาดหวังต่างกันมีการเพชฌัญญาต่างกัน โดยนักเรียนที่มีความคาดหวังสูงมีคะแนนการเพชฌัญญามากกว่านักเรียนที่มีความคาดหวังปานกลางและต่ำ
3. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่างกันมีการเพชฌัญญาต่างกัน โดยนักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังสูง มีคะแนนการเพชฌัญญามากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังปานกลาง และความคาดหวังต่ำ

4. ตัวแปรด้านเพศ อาชีพของผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ส่งผลต่อคะแนนการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

5. นักเรียนที่มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อต่างกันมีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อสูง มีคะแนนการแก้ปัญหาต่ำกว่านักเรียนที่มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อบานกลางและความวิตกกังวลต่ำ

จากการศึกษาของ จรรยา เกษศรีสังข์ (2537 : 100-103) พบว่า ในด้านการเรียนภาคทฤษฎี พบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1 ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหา มากที่สุด และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอมน้อยที่สุด ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 2 ใช้วิธีการเผชิญปัญหาทั้งแบบสู้ปัญหา แบบประนีประนอม และแบบถอยหนีปัญหามีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน สำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 3 ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหาน้อยที่สุด เช่นเดียวกับนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 ซึ่งส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหามากที่สุด และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหาน้อยที่สุด

ในด้านการเรียนภาคปฏิบัติ พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1 ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหามากที่สุด และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหาน้อยที่สุด ส่วนนักเรียนชั้นปีที่ 2 ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอมมากที่สุด และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหาน้อยที่สุด สำหรับนักเรียนชั้นปีที่ 3 ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหาน้อยที่สุด ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับนักเรียนชั้นปีที่ 4 ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหาน้อยที่สุด

ในด้านส่วนตัว พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจทุกชั้นปีส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหาและใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหาน้อยที่สุด

ในด้านสังคม พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1 ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอมน้อยที่สุด สำหรับนักเรียนชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหาน้อยที่สุดเหมือนกัน

โฮลล์ และฮุสตัน (Holmes and Houston. 1974 : 212 - 218) ได้ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 24 คน เพื่อพิสูจน์ว่าวิธีเผชิญปัญหา 2 วิธี คือ วิธีที่หนึ่ง "การปรับเปลี่ยนความคิดว่าสิ่งที่คุกคามนั้นก่อให้เกิดความรู้สึกใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ (Threat

Redefinition)" และวิธีที่สอง "การหนีความสนใจออกจากภาวะคุกคาม (Threat Isolation)" จะช่วยลดภาวะเครียดได้หรือไม่การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองแบ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้รับการช็อคด้วยไฟฟ้าเพียงอย่างเดียว กลุ่มที่ 2 ได้รับการช็อคด้วยไฟฟ้าร่วมกับการแนะนำให้ใช้วิธีการเผชิญปัญหาวิธีที่หนึ่ง กลุ่มที่ 3 ได้รับการช็อคด้วยไฟฟ้าร่วมกับการแนะนำให้ใช้วิธีการแก้ปัญหาวิธีที่สอง กลุ่มที่ 4 ไม่ได้รับการช็อคด้วยไฟฟ้า เกณฑ์ที่ใช้วัดความสำเร็จในการเผชิญปัญหา คือ การตอบสนองทางร่างกาย (ชีพจรและอาการทางผิวหนัง) และภาวะอารมณ์ ผลการศึกษาพบว่า วิธีการแก้ปัญหาทั้ง 2 วิธี ช่วยลดภาวะเครียดจากการช็อคด้วยไฟฟ้าได้

ต่อมาในปี ค.ศ.1984 ลาซารัส และฟอล์คแมน (Lazarus and Folkman, 1984 : 219-239) ได้ศึกษาคนปกติวัย 45-64 ปี จำนวน 100 คน เพื่อค้นหาวิธีการเผชิญภาวะเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยศึกษาเป็นเวลานาน 1 ปี และใช้วิธีการสัมภาษณ์ถึงภาวะเครียด สัมภาษณ์ทุก ๆ 4 สัปดาห์ และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิธีเผชิญปัญหาโดยใช้แบบวัดวิธีแก้ปัญหา มีคำถาม 68 ข้อ วิธีการเผชิญปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มที่ 1 เป็นวิธีที่มุ่งเผชิญปัญหา และกลุ่มที่ 2 เป็นวิธีที่มุ่งลดอารมณ์ถึงเครียด ผลการศึกษาพบว่า บุคคลใช้วิธีเผชิญปัญหาทั้ง 2 กลุ่ม ร่วมกันในการเผชิญกับภาวะเครียด โดยในการใช้วิธีเผชิญปัญหาวิธีเดิม มีค่อนข้างน้อย เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแตกต่างกันและการที่บุคคลจะใช้วิธีเผชิญปัญหาวิธีเดิมนั้น เป็นผลมาจากปัจจัยด้านบุคลิกภาพ บุคคลนิยมใช้วิธีเผชิญปัญหาที่มุ่งเผชิญปัญหากับปัญหาที่เกิดขึ้นจากเรื่องงาน หรือเมื่อประเมินว่าสามารถจัดการกับปัญหานั้นได้ และต้องการข้อมูลเพิ่มเติม แต่จะนิยมใช้วิธีเผชิญปัญหาที่มุ่งลดอารมณ์ถึงเครียด เมื่อเผชิญกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพ หรือเมื่อประเมินว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ต้องยอมรับ และมีความท้อถอยเกิดขึ้น นอกจากนี้พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้วิธีเผชิญปัญหานั้นต่าง ๆ แต่อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายของอายุน้อยเกินไป

แกส (Gass, 1987 : 29 - 33) ได้ศึกษาวิธีเผชิญปัญหาที่ช่วยในการปรับตัว และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสุขภาพกับวิธีแก้ปัญหาของหญิงหม้าย อายุระหว่าง 65 - 85 ปี ที่สามีเสียชีวิตได้ 1 - 12 เดือน จำนวน 100 คน โดยใช้แบบวัดวิธีเผชิญปัญหาของลาซารัส ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิธีเผชิญปัญหา จากการศึกษาพบว่า

1. วิธีเผชิญปัญหาที่มีประโยชน์กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การหางานอื่นทำ การมีส่วนร่วมในกลุ่มสังคม การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การทบทวนเกี่ยวกับความตาย การใช้วิธีการทางศาสนา การคุยกับสามีที่เสียชีวิตแล้ว การรู้สึกว่าสามียังมีชีวิตอยู่ และการรำลึกถึงความสุขที่ผ่านมา
2. วิธีเผชิญปัญหาที่ไม่มีประโยชน์กับตนเอง ได้แก่ การใช้ยา การดื่มสุรา การตำหนิตนเอง การบ่นบ่นหรือยอมจำนน การหลับให้มากขึ้น การหลีกเลี่ยงหรือวุ่นวายกับผู้อื่น การให้สัญญากับผู้อื่น และการฝันกลางวัน
3. วิธีเผชิญปัญหาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผิดปกติทางจิตสังคม ได้แก่ การคิดตามความปรารถนา วิธีผสมระหว่างการแสวงหาความช่วยเหลือและหลีกเลี่ยง การมุ่งลดความรุนแรงของปัญหา การตำหนิตนเอง
4. วิธีเผชิญปัญหาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผิดปกติด้านร่างกาย ได้แก่ การคิดตามความปรารถนา

ส่วน แมคเน็ต (McNett, 1987 : 98-103) ได้ศึกษาวิธีเผชิญปัญหาของคนพิการ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาและผลสำเร็จในการเผชิญปัญหาของคนพิการ อายุระหว่าง 15 - 65 ปี จำนวน 50 คน เป็นโสด 19 คน สมรสแล้ว 24 คน หย่าหรือหม้าย 7 คน ระดับการศึกษาตั้งแต่เตรียมอุดมศึกษาจนถึงปริญญาตรีใช้แบบวัดวิธีเผชิญปัญหาของลาซาร์สันการเก็บข้อมูลเรื่องวิธีเผชิญปัญหา ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จในการเผชิญปัญหานี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่า

1. วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ปัญหาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการเผชิญปัญหาการรับรู้แหล่งเกื้อหนุนและการรับรู้ผู้ประสิทธิภาพของแหล่งเกื้อหนุน
2. วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งลดอารมณ์ตึงเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสำเร็จในการแก้ปัญหาและการรับรู้แหล่งเกื้อหนุน
3. วิธีเผชิญปัญหาที่ใช้ในการประเมินทางด้านความคิดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีแก้ปัญหาแบบมุ่งแก้ปัญหาและผลสำเร็จในการเผชิญปัญหา
4. วิธีเผชิญปัญหาโดยใช้แหล่งเกื้อหนุนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ปัญหาและผลสำเร็จในการเผชิญปัญหา
5. อายุไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญปัญหาแต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสำเร็จในการเผชิญปัญหา

6. สถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเพชฌัญญา แต่มีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จในการแก้ปัญห โดยผู้ช่วยที่มีสถานภาพสมรส ุสด หย่า หรือหม้าย จะแก้ปัญหได้ดีกว่า
7. ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเพชฌัญญาและความสำเร็จในการเพชฌัญญา
8. ระดับความพิการมีความสัมพันธ์ทางลบกับวิธีเพชฌัญญา โดยแหล่งเกื้อหนุน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเพชฌัญญาวิธีอื่น และผลสำเร็จในการเพชฌัญญา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเพชฌัญญาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ช่างค้นพบว่า เมื่อบุคคลประสบปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดความวิตกกังวล ความเครียด หรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ ท้อแท้ บุคคลจะประเมินสถานการณ์และเลือกวิธีการเพชฌัญญาในรูปแบบต่าง ๆ กัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดวิธีการเพชฌัญญาของ ลาวารัส และโพลล์แมน มาใช้ในการศึกษาวิธีการที่นักเรียนแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อปัญหาด้าน การเรียน ด้านส่วนตัว และด้านสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ การเพชฌัญญาแบบสู้ปัญหา การเพชฌัญญาแบบประนีประนอม และการเพชฌัญญาแบบหนีปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามสภาพ ที่เกิดขึ้นจริงว่านักเรียนมีปัญหาด้านใด รายละเอียดของปัญหาเป็นอย่างไร และเมื่อเกิดปัญหานั้น ๆ นักเรียนใช้วิธีการเพชฌัญญาของตนด้วยรูปแบบอย่างไร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระหว่าง ตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ว่าจะใช้วิธีการเพชฌัญญาแตกต่างกันหรือไม่

ตัวแปรกับวิธีการเพชฌัญญา

เพศกับวิธีการเพชฌัญญา

จากผลการศึกษาของซิมบาร์โด (Zimbardo, 1971 : 227) ที่พบว่า เด็กชายที่มารับ บริการทางด้านจิตเวชมักมีปัญหายุติกรรมก้าวร้าว เกเรมากกว่าเด็กหญิง ซึ่งบอยด์และจอห์นสัน (Boyd and Johnson, 1981:27) พบว่า เด็กหญิงมีการกระทำที่เป็นหันเข้าสู่ภายในตนเอง มากกว่าเด็กชาย

จรรยา วัฒนโสภณ และคนอื่น ๆ (2536 : 26) ได้้นำแบบประเมินลักษณะการเพชฌัญญา 6 แบบ ของบอยด์ และจอห์นสัน มาศึกษาวิธีการปรับตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขต

กรุงเทพมหานครพบว่า โดยทั่วไปเด็กชายมักใช้วิธีการปรับตัวโดยการลงโทษหรือทำร้ายตนเอง เมื่อมีความโกรธ และความคับข้องใจเกิดขึ้นมากกว่าเด็กหญิง และในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการปรับตัวระดับที่เป็นปัญหา พบว่าเพศชายส่วนใหญ่ใช้วิธีการปรับตัวแบบปฏิเสธโดยสิ้นเชิง เพศหญิงส่วนใหญ่ มักใช้วิธีการปรับตัวแบบหลีกเลี่ยงโดยโทษตนเอง

พระพงศ์ สิริวัฒนางกูร (2522 : 71-73) พบว่าเด็กชายใช้วิธีการปรับตัวเข้าหาตนเอง โดยลงโทษตนเองแล้วคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง และแสดงออกมาภายนอกถ้าสังคมไม่ยอมรับพฤติกรรม ที่แสดงออกมาก็จะปรับตัวไม่ได้กลายเป็นเด็กที่มีปัญหา นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่าเด็กหญิง ลักษณะการเผชิญปัญหาที่เด็กชายแสดงออกมา เพื่อแก้ปัญหาเป็นรูปแบบการหันเข้าหาตนเอง โดยลงโทษตนเอง เป็นลักษณะการเผชิญปัญหาวิธีหนึ่ง การที่เป็นปัญหาเนื่องจากสังคมไม่ยอมรับนั้น แสดงให้เห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน การกระทำ พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนนั้น บอยด์ และจอห์นสัน (Boyd and Johnson, 1981 : 9-10) ได้กล่าวว่า การใช้ลักษณะการเผชิญปัญหารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมากเกินไป จะนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบน

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เมื่อเด็กประสบปัญหาเพศชายส่วนใหญ่ใช้วิธีปรับตัวแบบปฏิเสธ และแบบหลีกเลี่ยงโดยโทษตนเอง หรือทำร้ายตนเองเมื่อมีความโกรธ แล้วคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง และแสดงออกมาภายนอกถ้าสังคมไม่ยอมรับพฤติกรรมที่แสดงออกมาก็กลายเป็นเด็กที่มีปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรเพศหญิงกับเพศชายว่าใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างไร

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับวิธีการเผชิญปัญหา

ริงเนสส์ (Ringness, 1968 : 140) ได้ศึกษาพบว่าคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีการปรับตัวทางอารมณ์ให้เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนสูงได้รับรางวัลทางสังคม มีทัศนคติต่อตนเอง และคนอื่น ในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กิลล์ (Gill, 1962 : 144-149) ซึ่งพบว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และเด็กที่เรียนดียังมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความกังวลใจ ได้ดีอีกด้วย

จากผลการวิจัยของ จรรยา เกษศรีสงฆ์ (2537 : 106) พบว่า ในด้านการเรียน ภาควิชาศึกษาศาสตร์นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา มากที่สุด และวิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหาน้อยที่สุด ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา รองลงมาคือวิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอม และสำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหารองลงมาคือ วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา ในด้านการเรียน ภาควิชาศึกษาศาสตร์ นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา รองลงมาคือ วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหา ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอม รองลงมาคือ วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา เช่นเดียวกับ นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอม และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหาน้อยที่สุด ในด้าน ส่วนตัว นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหาน้อยที่สุด เช่นเดียวกับนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหาน้อยที่สุด ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา แบบประนีประนอม และแบบถอยหนีปัญหาเท่ากัน ในด้านสังคม นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนี ปัญหาน้อยที่สุด ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอมน้อยที่สุด สำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำส่วนมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบถอยหนีปัญหา และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอมน้อยที่สุด

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักจะได้รับรางวัลทางสังคม การยอมรับจากบุคคลในโรงเรียน และยังมีความสามารถในการแก้ปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับความกังวลใจได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างไร

ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวกับวิธีการเผชิญปัญหา

ในสังคมหนึ่งจะประกอบไปด้วยชนชั้นทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน บุคคลที่อยู่ในชั้นฐานะทางเศรษฐกิจเดียวกันก็จะแสดงพฤติกรรมติดต่อกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน และมีลักษณะบางอย่างที่บ่งบอกถึงความเป็นสมาชิกในระดับชั้นทางเศรษฐกิจเดียวกัน การอบรมสั่งสอนลูกในแต่ละระดับชั้นทางเศรษฐกิจ จะมีลักษณะที่สั่งสอนให้ลูกแสดงพฤติกรรมตอบสนองค่านิยมความเชื่อที่เหมาะสมกับชั้นทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่บ่งชี้ถึง การแสดงพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น กล่าวคือ ครอบครัวที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมีรายได้สม่ำเสมอเพียงพอ ต่อการใช้จ่ายไม่เกิดความขัดสนย่อมนำมาซึ่งความสุขความสะดวกสบายของครอบครัว เพราะปัจจัยที่ต้องตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวเมื่อทุกคนพอใจก็ย่อมสุขใจ ดังที่ วาเนอร์ และคนอื่น ๆ (Ringness, 1968 : 270 ; อ้างอิงมาจาก Warner and others. n.d.) พบว่า พวกที่มีเศรษฐกิจปานกลางมีความมั่นคงทางอารมณ์เป็นตัวของตัวเอง ส่วนพวกที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีแนวโน้มขาดความอบอุ่น หงุดหงิดง่าย มีอาการทางประสาท เช่น กัดเล็บ พวกนี้มีความยากลำบากในการควบคุมอารมณ์ มีความวิตกกังวลปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้มากกว่าชนชั้นสูงและชนชั้นกลาง

จากการศึกษาของ สุวิทย์ สังขะ (2513 : 633-634) ได้ศึกษากับนักเรียนฝึกหัดครู พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาว่าค่อนข้างต่ำจะมีบุคลิกภาพที่ด้อยกว่าในด้านอารมณ์ มีความเศร้าซึม เหงาหงอย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความอดทน ไม่มีความหวังในอนาคต ปรับตัวเข้ากับคนอื่นยาก เก็บตัว ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ซึ่งเรดลิต (Redlich, 1978 : 229-230) พบว่า คนไข้ที่มาอยู่ในโรงพยาบาลจิตเวช ร้อยละ 78 มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและสังคมต่ำ จะปรับตัวไม่ดีและอารมณ์ไม่มั่นคง มีปริมาณมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับปานกลาง

นอกจากนั้น ผลการศึกษาเรื่องวิธีการปรับตัวของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานครของ จริยา วัฒนโสภณ และคนอื่น ๆ (2536 : บทคัดย่อ) พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำหรือมีระดับฐานะทางสังคมต่ำใช้ลักษณะการเผชิญปัญหาโดยการลงโทษหรือหาเรื่องตัวเองเมื่อมีความโกรธ และความคับข้องใจ รวมทั้งลักษณะการเผชิญปัญหาโดยแสดงความโกรธ และแสดงออกอย่างชัดเจนมากกว่าเด็กที่มีระดับฐานะทางสังคมสูง ส่วนเด็กที่มีฐานะ

ทางเศรษฐกิจสูง คือ ครอบครัวที่มีรายได้สูง มักมีลักษณะการเผชิญปัญหาโดยการปฏิเสธอย่างสิ้นเชิงว่ามีปัญหาเกิดขึ้นกับตนเองมากกว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมต่ำ และยังพบว่าในกลุ่มเด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ มีวิธีการปรับตัวในระดับที่เป็นปัญหา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ขาดความยืดหยุ่นในการเผชิญปัญหา โดยการใช้วิธีการปรับตัวแบบปฏิเสธสิ้นเชิง สรุปได้ว่า ไม่ว่าเด็กจะอยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจใดย่อมส่งผลต่อการสร้างลักษณะของพฤติกรรมที่ต่างกัน และเลือกใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน โดยเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำมักใช้รูปแบบการเผชิญปัญหาแบบก้าวร้าว ทั้งการกระทำที่เป็นการหันเข้าสู่ภายในตนเองและผู้อื่นมากกว่า

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การมีรายได้หรือระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ทำให้เด็กมีโอกาสในการสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมได้มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวว่าใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างไร

การอบรมเลี้ยงดูกับวิธีการเผชิญปัญหา

รูปแบบหรือวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ มีความสำคัญกับจิตใจและลักษณะพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น (งามตา วณิชานนท์. 2535 : 141 ; อ้างอิงมาจาก Wechler and others. 1970 : 1-2) ยังเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือเกิดโรคจิต โรคประสาท การที่พ่อแม่ หรือผู้ใกล้ชิด ใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะให้ความรัก ความเอาใจใส่ให้ความอบอุ่น และความเข้าใจในตัวเด็ก ทำให้เด็กที่เป็นสมาชิกของครอบครัวนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าคิด กล้าแสดงออก มีเหตุผล มีความสามารถในการตัดสินใจพิจารณาข้อดีข้อเสียก่อนลงมือกระทำ หรือตัดสินใจเมื่อเกิดสภาพปัญหาส่วนใหญ่มักใช้ลักษณะการเผชิญปัญหารูปแบบสู้ปัญหา โดยคำนึงถึงเหตุผลประกอบ (Moos and Moos. 1986 : 1) เช่นเดียวกับคำกล่าวของ แบนดูรา และวอลเตอร์ (นริศว์ ประมมย์. 2539 : 33 ; อ้างอิงมาจาก Bandura and Walters. 1963) ที่ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักสร้างบรรยากาศในการยอมรับ บุตรธิดา เป็นองค์ประกอบสำคัญยังช่วยให้เกิดความไว้วางใจตนเอง และผู้อื่นมีความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักรักและเอื้ออาทรคนอื่น ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่จะส่งผลให้เด็กเรียนรู้ที่จะใช้ลักษณะการเผชิญปัญหาที่เหมาะสม

ตรงกันข้ามกับเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้งปล่อยปละละเลย หรือครอบครัวไม่สงบสุขมีปัญหายุ่งยากทำให้เด็กสุขภาพจิตเสื่อมได้

ประวิทย์ หลักบุญ (2528 : 71) ได้ศึกษาอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อการชักจูงป้องกันตนเองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 90 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูการสร้างสถานการณ์เฉพาะหน้าและแบบทดสอบวัดการชักจูงป้องกันตนเอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีการชักจูงป้องกันตนเองแตกต่างกัน

นริศวี บรรณมัย (2539 : 97) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาของนักเรียนวัยรุ่น โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ชั้นปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จำนวน 367 คน พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะการเผชิญปัญหาแต่ละรูปแบบในระดับปกติ และในระดับที่มีแนวโน้มจะเป็นปัญหามีความรู้สึกลึกซึ้งเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผลแตกต่างกัน

สำหรับงานวิจัยนี้ จะขอใช้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528 : 4-12) ซึ่งได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 5 แบบ แต่จะขอนำมาใช้เพียง 4 แบบ เพราะงานวิจัยหลายเรื่องพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบที่พึ่งตนเองเร็ว เกี่ยวข้องกับด้านแรงจูงใจ ฝั่สัมผัสของเด็กรเป็นสำคัญ ส่วนด้านอื่น ๆ นั้นมีผลน้อยมาก ดังนี้

1. แบบรักสนับสนุน คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่แสดงความรักต่อลูกอย่างเปิดเผย ยอมให้ลูกมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว และมีความเข้าใจความรู้สึกของลูกอย่างดี
2. แบบควบคุม คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่คอยควบคุมบังคับ และลงโทษลูกเมื่อลูกกระทำการสิ่งที่ไม่ต้องการ
3. แบบใช้เหตุผล คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่แจกแจงเหตุผลต่าง ๆ แก่เด็กให้ทำ หรือห้ามปรามมิให้เด็กกระทำการใด
4. แบบลงโทษทางจิต คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ลงโทษเมื่อเด็กทำผิด โดยการใช้วาจาพูดว่า การลงโทษแสดงความรักใคร่เมตตา การตัดสินต่าง ๆ

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเผชิญปัญหา จะเห็นได้ว่า นักเรียนจะเลือกใช้วิธีเผชิญปัญหานั้นแต่ละรูปแบบตามสถานการณ์ที่นักเรียนประสบปัญหาต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ส่งผลต่อเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูว่าใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างไร เพราะ การได้ทราบปัญหาตลอดจนวิธีการที่นักเรียนใช้ในการเผชิญปัญหาของนักเรียน จะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และเตรียมความพร้อมของนักเรียนเพื่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างนักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีความเข้าใจปัญหาของนักเรียน พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงและเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับนักเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เป็นประเภทโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2540 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 89 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 69,274 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2540 จำนวน 1,150 คน โดยสุ่มมาจากกลุ่มประชากรด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

1. แบ่งประชากรตามขนาดโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษากำหนดไว้ คือ ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ซึ่งแต่ละขนาดมีจำนวนนักเรียน ดังนี้
นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 39 โรงเรียน จำนวน 44,027 คน
นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ 35 โรงเรียน จำนวน 20,874 คน
นักเรียนโรงเรียนขนาดกลาง 15 โรงเรียน จำนวน 4,353 คน
2. นำจำนวนประชากรทั้ง 3 ขนาด มาเทียบตามตารางประมาณกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 284 ; อ้างอิงมาจาก Yamane, 1967) โดยกำหนดความคลาดเคลื่อน 5 % ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,150 คน ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 394 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 392 คน

โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 364 คน

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้นักเรียนที่เลือกเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน ได้จำนวนห้องเรียนขนาดละ 10 ห้องเรียน ตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 10 ห้องเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 10 ห้องเรียน

โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 ห้องเรียน

3. เลือกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามขนาดโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนโรงเรียน และรายชื่อโรงเรียน ขนาดละ 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน โดยแต่ละขนาดโรงเรียนจะสุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5, 6 เพื่อให้ครอบคลุมทุกระดับชั้นเรียน ผลปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียนและระดับชั้น

ขนาด โรงเรียน	โรงเรียน	ระดับชั้น	จำนวน นักเรียน	จำนวนแบบสอบถาม ที่รับคืนมา
ใหญ่พิเศษ	1. โยธินบูรณะ	ม.4	45	40
	2. ราชวินิต มัธยม	ม.4	45	40
	3. จันทบุรีประดิษฐาราม	ม.4	45	38
	4. สามเสนวิทยาลัย	ม.5	35	35
	5. โพธิ์สารพิทยากร	ม.5	35	35
	6. ชินรสาวิทยาลัย	ม.5	40	35
	7. สันติราษฎร์วิทยาลัย	ม.6	35	32
	8. วัดราชโอรส	ม.6	40	35
	9. หอวัง	ม.6	35	29
	10. บางกะปิ	ม.6	40	37

ตาราง 1 (ต่อ)

ขนาด โรงเรียน	โรงเรียน	ระดับชั้น	จำนวน นักเรียน	จำนวนแบบสอบถาม ที่รับคืนมา
ใหญ่	1. วัดอินทาราม	ม.4	40	40
	2. อนุสรณ์เทพีพลาญชัย	ม.4	40	40
	3. สวนอนันต์	ม.4	40	40
	4. วัดพุทธบูชา	ม.5	40	40
	5. ถนนที่รัฐธารามวิทยาคม	ม.5	45	38
	6. ประชาราษฎร์อุปถัมภ์	ม.5	40	40
	7. จันทรหุ่นบาเพ็ญ	ม.6	35	33
	8. มัธยมวัดดุสิตาราม	ม.6	35	35
	9. สตรีวิทยา 2	ม.6	35	32
	10. แสงร้อนวิทยา	ม.6	40	38
กลาง	1. วัดน้อยนพคุณ	ม.4	45	40
	2. มัธยมวัดดาวคอง	ม.4	40	40
	3. ฤทธิรงค์รอน	ม.4	45	37
	4. วัดสังเวช	ม.5	45	36
	5. มหารณพาราม	ม.5	40	40
	6. สุวรรณพลับพลาพิทยาคม	ม.5	40	40
	7. สุวรรณสุทธารามวิทยา	ม.6	40	40
	8. มัธยมสันพิทยา	ม.6	45	35
	9. วัดบวรมงคล	ม.6	40	30
	10. มัธยมวัดนายโรง	ม.6	35	35
รวม			1,200	1,105

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ตอน
คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดู 4 แบบ

- แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย
- แบบใช้เหตุผล-อารมณ์
- แบบควบคุมมาก-น้อย
- แบบลงโทษทางจิต-ทางกาย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม
มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

ตัวอย่าง

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในวงเล็บ ( ) หน้าข้อความ
ตามความเป็นจริง

1. เพศ ( ) หญิง ( ) ชาย

2. ผลการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา

( ) 3.00 ขึ้นไป

( ) 2.00 - 2.99

( ) 1.99 ลงมา

3. รายได้ของผู้ปกครองต่อเดือน

( ) ตั้งแต่ 12,001 บาท ขึ้นไป

( ) ระหว่าง 5,001 - 12,000 บาท

( ) ตั้งแต่ 5,000 บาท ลงมา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดู มี 4 แบบ ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ (2528) มีลักษณะเป็นแบบวัดการรับรู้ของนักเรียนว่า พ่อแม่หรือ ผู้ใกล้ชิดปฏิบัติต่อตัวผู้ตอบ โดยให้การยอมรับเลี้ยงดูในแบบใดกับตนเองมากที่สุด มีจำนวน 4 แบบ แต่ละแบบมีจำนวน 10 ข้อ รวม 40 ข้อ ซึ่งดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ (2528) ได้หาค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นดังนี้ การยอมรับเลี้ยงดูแบบรับสนับสนุนมาก-น้อย ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.70 การยอมรับเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.63 การยอมรับ เลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72 และการยอมรับเลี้ยงดูแบบลงโทษ ทางจิต-ทางกาย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.59 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาหาค่าอำนาจจำแนก รายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดู กับนักเรียนโรงเรียนวัดราชาธิวาส จำนวน 100 คน ดังนี้

1. แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 8.09 - 20.44
มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82
2. แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 9.57 - 18.03
มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.75
3. แบบควบคุมมาก-น้อย มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 3.88 - 15.07
มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.81
4. แบบลงโทษทางกาย-ทางจิต มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 2.11 - 9.49
มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78

2.1 ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดู ทั้ง 4 แบบ แต่ละแบบมีข้อคำถามแบบละ 10 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วนชนิด 6 คำตอบ จากจริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย

คำชี้แจง คำถามชุดนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองต่อนักเรียน (จะเป็นแม่ หรือพ่อ หรือผู้ใกล้ชิดแทนพ่อแม่ก็ได้) โดยพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่าตรงกับสภาพที่เกิดขึ้นจริงในครอบครัวของนักเรียนโดยทำเครื่องหมาย / ลงบนเส้นที่อยู่เหนือ ข้อความ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ

ตัวอย่าง แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย

(0) พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของฉันอยู่เสมอ

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์

(0) พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดจะอธิบายเหตุผลในการที่จะลงโทษฉันทุกครั้ง

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย

(0) พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดไม่ชอบให้ฉันออกจากบ้านโดยไม่มีผู้ใหญ่ควบคุม

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย

(0) เมื่อฉันทำให้พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดโมโหทำน้กทุบตีฉัน

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2.2 เกณฑ์ให้คะแนน

<u>ข้อความทางบวก</u>				<u>ข้อความทางลบ</u>			
ตอบจริงที่สุด	ให้	6	คะแนน	ตอบจริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
ตอบจริง	ให้	5	คะแนน	ตอบจริง	ให้	2	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	4	คะแนน	ตอบค่อนข้างจริง	ให้	3	คะแนน
ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้	3	คะแนน	ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้	4	คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้	2	คะแนน	ตอบไม่จริง	ให้	5	คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน	ตอบไม่จริงเลย	ให้	6	คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการศึกษาปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคมเป็นแบบสอบถามปลายปิด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

วิธีสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม รวมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน
2. สํารวจปัญหาขั้นต้น (Pilot Study) โดยสํารวจปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหาจากโรงเรียนมัธยมวัดราชาธิวาส จำนวน 120 คน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นรวบรวมปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหาที่สํารวจได้จำนวน 95 ฉบับ นำมาแจกแจงความถี่ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม โดยคัดเลือกปัญหาที่มีผู้ให้ความเห็นสอดคล้องกันร้อยละ 50 ขึ้นไป เพื่อนํามาสร้างเป็นข้อคำถาม
3. สร้างแบบสอบถามปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหา จำนวน 42 ข้อ จากข้อ 1 และข้อ 2 จากคำถามปลายเปิดซึ่งใช้ในการศึกษาเบื้องต้นของนักเรียน และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนํามาประกอบการสร้างแบบสอบถามประเมินค่า
4. หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนํารูปแบบสอบถามประเมินค่าที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร อาจารย์ไพศาล อ้นประเสริฐ และนางนาถธิดา ตรีทิพศิริศิลป์ ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนํามาปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out)
5. ทดลองใช้ (Try Out) นํารูปแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนวัดราชาธิวาส ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน
6. หาค่าอำนาจจำแนก (Item Discrimination) โดยนํารูปแบบสอบถามที่ทดลองใช้นํามาตรวจหาคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ได้แบบสอบถามจำนวน 34 ข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % โดยใช้สูตรแบบ t-test คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกที่มีนัยสำคัญ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 2.65 - 17.63

7. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 6. มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามปัญหา

1. นักเรียนเลือกตอบในช่องมากที่สุด	ให้ 5	คะแนน
2. นักเรียนเลือกตอบในช่องมาก	ให้ 4	คะแนน
3. นักเรียนเลือกตอบในช่องปานกลาง	ให้ 3	คะแนน
4. นักเรียนเลือกตอบในช่องน้อย	ให้ 2	คะแนน
5. นักเรียนเลือกตอบในช่องน้อยที่สุด	ให้ 1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายแบบสอบถามปัญหา ใช้เกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร

2538 : 38) ดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49	หมายความว่า	ประสบปัญหาในระดับน้อยที่สุด
2. คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49	หมายความว่า	ประสบปัญหาในระดับน้อย
3. คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49	หมายความว่า	ประสบปัญหาในระดับปานกลาง
4. คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49	หมายความว่า	ประสบปัญหาในระดับมาก
5. คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00	หมายความว่า	ประสบปัญหาในระดับมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนวิธีการเผชิญปัญหา

นักเรียนใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา	ได้ 3	คะแนน
นักเรียนใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอม	ได้ 2	คะแนน
นักเรียนใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบหนีปัญหา	ได้ 1	คะแนน

เกณฑ์ในการจำแนกวิธีการเผชิญปัญหา พิจารณาจากผลการตอบว่าเลือกใช้วิธีการ

เผชิญปัญหาแบบใดมากที่สุด ถือว่าใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบนั้น ๆ

ตัวอย่าง

คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านี้ด้วยความรอบคอบ แล้วพิจารณาเรื่องนั้น ๆ ว่าตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่นักเรียนได้พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมที่สุดตามความรู้สึกของนักเรียน ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. เมื่อนักเรียนมีสภาพปัญหาดังกล่าวนักเรียนเผชิญปัญหานี้อย่างไร ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท x ลงบนกระดาษคำตอบ ข้อ ก ข และ ค ตามความรู้สึกหรือความเป็นจริงของนักเรียน เพียงข้อเดียว

สภาพปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เมื่อนักเรียนเผชิญปัญหาดังกล่าวนักเรียนทำอย่างไร
<u>ด้านการเรียน</u>						
0) เวลาเรียนเข้าพเข้า ไม่มีสมาธิในการเรียน	...	...	.....	...	...	ก. คิดว่าแก้ไขไม่ได้เลยปล่อยไปเรื่อย ๆ ข. ติดตามบทเรียนจากเพื่อนหลังเลิกเรียน ค. หาสาเหตุแล้วแก้ไขใหม่ อื่น ๆ.....
อื่น ๆ.....						.....
<u>ด้านส่วนตัว</u>						
0) เข้าพเข้ารู้สึกกังวลใจ เพราะไม่มีเงินซื้อ สิ่งของที่ต้องการ	...	...	.....	...	...	ก. พยายามตั้งใจไม่ให้ยากได้ ข. ขอยืมเงินเพื่อนแล้วใช้คืนภายหลัง ค. พิจารณารอบคอบว่าสมควรซื้อหรือไม่ อื่น ๆ.....
อื่น ๆ.....						อื่น ๆ.....

สภาพปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เมื่อนักเรียนเผชิญปัญหาดังกล่าว นักเรียนทำอย่างไร
<u>ด้านสังคม</u>						
๐) ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นไม่ชอบตนเอง	...	...	.....	....	....	ก. คิดเสียว่าเพื่อนไม่สำคัญเท่าไร ข. พยายามเข้าไปพูดคุยกับเพื่อนคนนั้น ค. พิจารณาดูว่าตัวเองบกพร่องตรงไหนแล้วแก้ไข
อื่น ๆ.....						อื่น ๆ.....

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงอธิบดีกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
2. นำหนังสือจากกรมสามัญศึกษาไปพบผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือ และเก็บข้อมูล
3. ติดต่อขอความร่วมมือจากอาจารย์แนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดวัน เวลาที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอธิบายรายละเอียดของแบบสอบถามให้เข้าใจ และผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยตนเองเป็นบางส่วน
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน 1,105 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92 คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้ 860 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77 ของจำนวนแบบสอบถามที่กลับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วทำการวิเคราะห์ ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน มีดังต่อไปนี้

2.1 เปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม จำแนกตามเพศ และการอบรมเลี้ยงดู โดยใช้การทดสอบ (t-test)

2.2 เปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว One-Way ANOVA เมื่อพบความแตกต่างจะใช้วิธีทดสอบเป็นรายคู่ ด้วย SNK (Student Newman Keul)

2.3 เปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหา จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ โดยใช้วิธีทดสอบ ไค-สแควร์ (Chi-Square)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์และแปลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	คะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t- distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F- distribution
χ^2	แทน	ค่าไค-สแควร์ (Chi - Square)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว (Mean Square)

การเสนอผลการวิเคราะห์

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามประเภทปัญหา

ตอนที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้วิธีการเผชิญปัญหา จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู

ผลการศึกษาพบว่า

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามตัวแปร เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 2 - 4 ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามตัวแปรเพศ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	หญิง	425	49.4
	ชาย	435	50.6
	รวม	860	100
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	สูง	104	12.1
	ปานกลาง	393	45.7
	ต่ำ	363	42.2
	รวม	860	100
ฐานะเศรษฐกิจ ของครอบครัว	สูง	374	43.5
	ปานกลาง	370	43.0
	ต่ำ	116	13.5
	รวม	860	100

จากตาราง 2 เมื่อพิจารณาตามตัวแปร พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
จำแนกตามเพศ เป็นนักเรียนชาย ร้อยละ 50.6 เป็นนักเรียนหญิงร้อยละ 49.4 เมื่อจำแนก
ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ปานกลางมีมากที่สุด (ร้อยละ 45.7) รองลงมามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและสูง
(ร้อยละ 42.2 และ 12.2 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาตามฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว
พบว่า นักเรียนมีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มากที่สุด (ร้อยละ 43.5) รองลงมา
มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและต่ำ (ร้อยละ 43.0 และ 13.3 ตามลำดับ)

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย</u>		
แบบรักสนับสนุนมาก	448	52.1
แบบรักสนับสนุนน้อย	412	47.9
รวม	860	100
<u>แบบใช้เหตุผล-อารมณ์</u>		
แบบใช้เหตุผล	463	53.8
แบบใช้อารมณ์	397	46.2
รวม	860	100
<u>แบบควบคุมมาก-น้อย</u>		
แบบควบคุมมาก	447	52.0
แบบควบคุมน้อย	413	48.0
รวม	860	100
<u>แบบลงโทษทางกาย-ทางจิต</u>		
แบบลงโทษทางกาย	443	51.5
แบบลงโทษทางจิต	417	48.5
รวม	860	100

จากตาราง 3 พบว่า เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีมากที่สุด (ร้อยละ 53.8) รองลงมาแบบรักสนับสนุนแบบควบคุมมาก และแบบลงโทษทางกาย (ร้อยละ 52.1, 52.0 และ 51.5 ตามลำดับ)

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามวิธีการเผชิญปัญหา

วิธีการเผชิญปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
แบบสู้ปัญหา	555	64.5
แบบประนีประนอม	204	23.7
แบบหนีปัญหา	55	6.5
อื่น ๆ (ชี้ชัดไม่ได้ว่าใช้แบบใด)	46	5.3
รวม	860	100

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา มีมากที่สุด (ร้อยละ 64.5) รองลงมา แบบประนีประนอมและแบบหนีปัญหา (ร้อยละ 23.7 และ 6.5 ตามลำดับ) และมีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ระบุวิธีอื่น ๆ แต่ชี้ชัดไม่ได้ว่าใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบใด (ร้อยละ 5.3)

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 5 - 7 ดังนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามประเภทปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม

ประเภทปัญหา	N	$\bar{X}$	S	ระดับปัญหา
ด้านการเรียน	860	3.00	0.46	ปานกลาง
ด้านส่วนตัว	860	2.38	0.62	น้อย
ด้านสังคม	860	2.51	0.55	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายประสบปัญหาการเรียนและสังคม ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$ และ 2.51 ตามลำดับ) และประสบปัญหาด้านส่วนตัวในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ที่ประสบปัญหาทางการเรียน ส่วนตัว และสังคม จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว

ตัวแปร	N	ประสบปัญหา					
		ด้านการเรียน		ด้านส่วนตัว		ด้านสังคม	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
<u>เพศ</u>							
หญิง	435	2.94	0.45	2.25	0.62	2.44	0.52
ชาย	425	3.05	0.47	2.49	0.58	2.58	0.58
<u>ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน</u>							
สูง	104	2.68	0.48	2.26	0.56	2.34	0.51
ปานกลาง	393	2.97	0.45	2.30	0.61	2.44	0.55
ต่ำ	363	3.11	0.44	2.48	0.62	2.63	0.55
<u>ฐานะเศรษฐกิจ</u>							
สูง	374	2.97	0.46	2.15	0.58	2.44	0.57
ปานกลาง	370	2.98	0.46	2.47	0.59	2.55	0.55
ต่ำ	116	3.10	0.50	2.76	0.52	2.62	0.52

จากตาราง 6 พบว่า เมื่อพิจารณาตามตัวแปรเพศ พบว่า นักเรียนหญิงประสบปัญหา
ด้านการเรียนในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) และประสบปัญหาด้านส่วนตัวและสังคม ในระดับ
น้อย ($\bar{X} = 2.25$ และ 2.49 ตามลำดับ) สำหรับนักเรียนชายประสบปัญหาด้านการเรียน และ
สังคมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$ และ 2.58 ตามลำดับ) และประสบปัญหาด้านสังคม
ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในด้านการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ ประสบปัญหาด้านการเรียนในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.68, 2.97$ และ 3.11 ตามลำดับ) ในด้านส่วนตัว พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ ประสบปัญหาด้านส่วนตัวในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.26, 2.30$ และ 2.48 ตามลำดับ) ส่วนในด้านสังคม พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และปานกลาง ประสบปัญหาสังคมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.34$ และ 2.44 ตามลำดับ) ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ประสบปัญหาสังคมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$)

จากการพิจารณาตัวแปรฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ในด้านการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ปานกลางและต่ำ ประสบปัญหาการเรียนในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97, 2.98$ และ 3.10 ตามลำดับ) ในด้านส่วนตัว พบว่า นักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจสูง และปานกลาง ประสบปัญหาด้านส่วนตัวในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.15$ และ 2.47 ตามลำดับ) และ ในด้านสังคม พบว่า นักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ประสบปัญหาด้านส่วนตัว ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) ส่วนนักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง และต่ำ ประสบปัญหาด้านสังคม ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.55$ และ 2.62 ตามลำดับ) ส่วนนักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ประสบปัญหาด้านสังคมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ที่ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู		ประสบปัญหา					
		ด้านการเรียน		ด้านส่วนตัว		ด้านสังคม	
		N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$
<u>แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย</u>							
แบบรักสนับสนุนมาก	448	2.89	0.47	2.28	0.60	2.35	0.55
แบบรักสนับสนุนน้อย	412	3.11	0.44	2.47	0.61	2.68	0.51
<u>แบบใช้เหตุผล-อารมณ์</u>							
แบบใช้เหตุผล	463	2.92	0.46	2.29	0.56	2.36	0.51
แบบใช้อารมณ์	397	3.08	0.47	2.46	0.66	2.68	0.55
<u>แบบควบคุมมาก-น้อย</u>							
แบบควบคุมมาก	448	2.92	0.47	2.31	0.61	2.39	0.53
แบบควบคุมน้อย	412	3.07	0.45	2.43	0.62	2.64	0.50
<u>แบบลงโทษทางกาย-ทางจิต</u>							
แบบลงโทษทางกาย	443	2.93	0.49	2.27	0.61	2.42	0.56
แบบลงโทษทางจิต	417	3.06	0.43	2.47	0.60	2.60	0.54

จากตาราง 7 เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู ในด้านการเรียน พบว่า
นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบ ประสบปัญหาการเรียนในระดับปานกลาง
เมื่อพิจารณาด้านส่วนตัว พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบ
ประสบปัญหาด้านส่วนตัวในระดับน้อย

จากการพิจารณาด้านสังคม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย
 แบบใช้อารมณ์ แบบควบคุมน้อย และแบบลงโทษทางจิต ประสบปัญหาด้านสังคมในระดับปานกลาง
 ($\bar{X}$ = 2.68, 2.68, 2.64 และ 2.60 ตามลำดับ) ส่วนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
 แบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผล แบบควบคุมมาก และแบบลงโทษทางกายประสบปัญหา
 ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.35, 2.36, 2.39 และ 2.42 ตามลำดับ)

ตอนที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้วิธีการ
 เฝ้าดูปัญหา 3 รูปแบบ คือ แบบสุ่มปัญหา แบบประนีประนอม และแบบหนีปัญหา จำแนกตามเพศ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ดังแสดงผล
 การวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 8 - 9 ดังนี้

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้วิธีการเผชิญปัญหา
จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว

ตัวแปร	วิธีการเผชิญปัญหา					
	ผู้ปัญหา		ประนีประนอม		หนีปัญหา	
	รวม	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
<u>เพศ</u>						
หญิง	410	282 68.78	98 23.90	30 7.32		
ชาย	404	273 67.57	106 26.24	25 6.19		
<u>ผลสัมฤทธิ์</u>						
สูง	90	53 58.89	34 37.78	3 3.33		
กลาง	374	254 67.91	93 24.87	27 7.22		
ต่ำ	350	248 70.86	77 22.00	25 7.14		
<u>ฐานะ เศรษฐกิจ</u>						
สูง	352	213 60.51	105 29.83	34 9.66		
กลาง	350	251 71.71	80 22.86	19 5.43		
ต่ำ	112	91 81.25	19 16.96	2 1.79		

จากตาราง 8 แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อพิจารณาตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบ ผู้ปัญหา (ร้อยละ 58.89-81.25) รองลงมาใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอม (ร้อยละ 16.96-37.78) และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบหนีปัญหา (ร้อยละ 1.79-9.66)

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้วิธีการเผชิญปัญหา
จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู

ตัวแปร	วิธีการเผชิญปัญหา						
	รวม	ผู้ปัญหา		ประนีประนอม		หนีปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>การอบรมเลี้ยงดู</u>							
แบบรักสนับสนุนมาก	417	278	66.67	105	25.18	34	8.15
แบบรักสนับสนุนน้อย	397	277	69.77	99	24.94	21	5.29
<u>การควบคุม</u>							
แบบใช้เหตุผล	436	290	66.51	116	26.61	30	6.88
แบบใช้อารมณ์	378	265	70.11	88	23.28	25	6.61
<u>การลงโทษ</u>							
แบบควบคุมมาก	425	286	67.29	103	24.24	36	8.47
แบบควบคุมน้อย	386	269	69.69	101	26.17	16	4.14
<u>การแก้ปัญหา</u>							
แบบลงโทษทางกาย	420	283	67.38	105	25.00	32	7.62
แบบลงโทษทางจิต	394	272	69.04	99	25.13	23	5.83

จากตาราง 9 แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ แบบควบคุมมาก-น้อย และแบบลงโทษทางกาย-ทางจิต ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผชิญแบบผู้ปัญหา (ร้อยละ 66.51-70.11) รองลงมาใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอม (ร้อยละ 23.28-26.61) และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบหนีปัญหา (ร้อยละ 4.14-8.47)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะ เศรษฐกิจ ของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 10 - 19 ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า นักเรียนหญิงกับนักเรียนชายประสบปัญหา ด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 10 การเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ

ประเภทปัญหา	เพศ	N	$\bar{X}$	S	t
ด้านการเรียน	หญิง	435	2.94	0.45	3.26 **
	ชาย	425	3.05	0.47	
ด้านส่วนตัว	หญิง	435	2.25	0.62	6.08 **
	ชาย	425	2.49	0.58	
ด้านสังคม	หญิง	435	2.44	0.52	3.94 **
	ชาย	425	2.58	0.58	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นเพศหญิงและเพศชาย ประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย เพศชายจะประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคมสูงกว่า เพศหญิง

การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม แตกต่างกัน

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคมของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประ เภทปัญหา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	15.84	7.92	39.58 **
	ภายในกลุ่ม	857	171.44	0.20	
ด้านส่วนตัว	ระหว่างกลุ่ม	2	7.78	3.89	10.56 **
	ภายในกลุ่ม	857	315.85	0.37	
ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	11.30	5.65	18.99 **
	ภายในกลุ่ม	857	254.90	0.30	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 แสดงว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เพื่อให้ทราบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายคู่ จึงได้ทำการทดสอบ โดยใช้วิธีการทางสถิติของ SNK ปรากฏผลดังตาราง 12 - 14 ดังนี้

ตาราง 12 การเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นรายคู่

ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
	$\bar{X}$	2.68	2.97	3.11
สูง	2.68	-	0.29 *	0.43 *
ปานกลาง	2.97		-	0.14 *
ต่ำ	3.11			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับ ปานกลาง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับ ต่ำ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง กับ ต่ำ ประสบปัญหาด้านการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 การเปรียบเทียบปัญหาด้านส่วนตัว จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นรายคู่

ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
	$\bar{X}$	2.26	2.30	2.48
สูง	2.26	-	0.04	0.22 *
ปานกลาง	2.30		-	0.18 *
ต่ำ	2.48			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับ ปานกลาง ประสบปัญหาด้านส่วนตัว ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับ ต่ำ และ ปานกลาง กับ ต่ำ ประสบปัญหาด้านส่วนตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 การเปรียบเทียบปัญหาด้านสังคม จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นรายคู่

ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	$\bar{X}$	สูง 2.34	ปานกลาง 2.44	ต่ำ 2.64
สูง	2.34	—	0.10	0.30 *
ปานกลาง	2.44		—	0.20 *
ต่ำ	2.64			—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับ ปานกลาง ประสพปัญหาด้านส่วนตัว ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับ ต่ำ และปานกลาง กับ ต่ำ ประสพปัญหาด้านส่วนตัว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า นักเรียนที่มีฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ประสพปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว

ประเภทปัญหา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.53	0.77	3.54 *
	ภายในกลุ่ม	857	185.75	0.22	
ด้านส่วนตัว	ระหว่างกลุ่ม	2	38.69	19.35	58.19 **
	ภายในกลุ่ม	857	284.94	0.33	
ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.68	1.84	6.00 **
	ภายในกลุ่ม	857	262.52	0.31	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า นักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน คือ ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ปานกลาง และต่ำ ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพื่อให้ทราบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นรายคู่ จึงได้ทำการทดสอบ โดยใช้วิธีการทางสถิติของ SNK ปรากฏผลตามตาราง 16 - 18 ดังนี้

ตาราง 16 การเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน จำแนกตามฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว
เป็นรายคู่

ฐานะ เศรษฐกิจ ของครอบครัว		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
	$\bar{X}$	2.97	2.98	3.10
สูง	2.97	-	0.01	0.13 *
ปานกลาง	2.98		-	0.12 *
ต่ำ	3.10			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีฐานะ เศรษฐกิจ
ของครอบครัวสูง กับ ฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง ประสบปัญหาการเรียน
ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวสูง กับ ต่ำ
และ ปานกลาง กับ ต่ำ ประสบปัญหาการเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

ตาราง 17 การเปรียบเทียบปัญหาด้านส่วนตัว จำแนกตามฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เป็นรายคู่

ฐานะเศรษฐกิจ ของครอบครัว		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
	$\bar{X}$	2.15	2.47	2.76
สูง	2.15	-	0.32 *	0.61 *
ปานกลาง	2.47		-	0.29 *
ต่ำ	2.76			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีฐานะ เศรษฐกิจ
ของครอบครัวสูง กับปานกลาง ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวสูง กับต่ำ และฐานะเศรษฐกิจ
ของครอบครัวปานกลาง กับต่ำ ประสบปัญหาด้านส่วนตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

ตาราง 18 การเปรียบเทียบปัญหาด้านสังคม จำแนกตามฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว เป็นรายคู่

ฐานะ เศรษฐกิจ ของครอบครัว		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
	$\bar{X}$	2.44	2.55	2.62
สูง	2.44	–	0.11 *	0.18 *
ปานกลาง	2.55		–	0.07
ต่ำ	2.62			–

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง กับ ต่ำ ประสบปัญหาด้านสังคม ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวสูง กับ ปานกลาง และฐานะ เศรษฐกิจสูง กับ ต่ำ ประสบปัญหาด้านสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานข้อ 4 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 19 การเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู	N	ประสบปัญหา								
		ด้านการเรียน			ด้านส่วนตัว			ด้านสังคม		
		$\bar{X}$	S	t	$\bar{X}$	S	t	$\bar{X}$	S	t
<u>แบบ 1</u>										
รักสนับสนุนมาก	448	2.89	0.47	6.96**	2.28	0.60	4.49**	2.35	0.55	9.33**
รักสนับสนุนน้อย	412	3.11	0.44		2.47	0.61		2.68	0.5	
<u>แบบ 2</u>										
ใช้เหตุผล	463	2.92	0.46	5.01**	2.29	0.58	3.94**	2.36	0.51	8.60**
ใช้อารมณ์	391	3.08	0.47		2.46	0.66		2.68	0.55	
<u>แบบ 3</u>										
ควบคุมมาก	447	2.92	0.47	4.72**	2.31	0.60	2.75**	2.39	0.53	6.90**
ควบคุมน้อย	413	3.07	0.45		2.43	0.62		2.64	0.50	
<u>แบบ 4</u>										
ลงโทษทางกาย	443	2.93	0.49	4.04**	2.27	0.61	4.96**	2.42	0.56	4.88**
ลงโทษทางจิต	417	3.06	0.60		2.47	0.60		2.60	0.54	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 19 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน คือ แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ แบบควบคุมมาก-น้อย และแบบลงโทษทางกาย-ทางจิต ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจะพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย ประสบปัญหาการเรียนส่วนตัวและสังคม สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก และพบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหาการเรียนส่วนตัว และสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ตามสมมติฐานข้อ 5 - 8 ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี ไค-แควร์ (Chi-Square) ตามตาราง 20 - 21 ดังนี้

ตาราง 20 ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เพื่อเปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน
ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียน และฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว

ตัวแปร	วิธีการเผชิญปัญหา			χ^2
	ผู้ปัญหา	ประนีประนอม	หนีปัญหา	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	
<u>เพศ</u>				
หญิง	282	98	30	0.87
ชาย	273	106	25	
<u>ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน</u>				
สูง	53	34	3	10.38*
ปานกลาง	254	93	27	
ต่ำ	248	77	25	
<u>ฐานะเศรษฐกิจ</u>				
สูง	213	105	34	22.68**
ปานกลาง	251	80	19	
ต่ำ	91	19	2	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 , * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 พบว่า นักเรียนเพศหญิง กับเพศชาย เมื่อประสบปัญหาจะใช้วิธีการ
การเผชิญปัญหา ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ต่างกัน คือ สูง ปานกลางและต่ำ เมื่อประสบปัญหาจะใช้วิธีการเผชิญปัญหา แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการพิจารณาฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า นักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน คือ สูง ปานกลางและต่ำ เมื่อประสบปัญหาจะใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 21 ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เพื่อเปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียนรู้ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู

ตัวแปร	วิธีการเผชิญปัญหา			x ²
	สู้ปัญหา	ประนีประนอม	หนีปัญหา	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	
การอบรมเลี้ยงดู				
แบบรักสนับสนุนมาก	278	105	34	2.76
แบบรักสนับสนุนน้อย	277	99	21	
แบบใช้เหตุผล	290	116	30	1.29
แบบใช้อารมณ์	265	88	25	
แบบควบคุมมาก	286	103	36	4.21
แบบควบคุมน้อย	269	101	19	
แบบลงโทษทางกาย	283	105	32	1.04
แบบลงโทษทางจิต	272	99	23	

จากตาราง 21 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน คือ แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ แบบควบคุมมาก-น้อย และแบบลงโทษทางกาย-ทางจิต เมื่อประสบปัญหาจะใช้วิธีการเผชิญปัญหา ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู
4. เพื่อเปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคมแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน
4. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน
5. นักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน
6. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน
7. นักเรียนที่มีฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน
8. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 จำนวน 69,274 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 860 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม และวิธีการเผชิญปัญหา มี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดู 4 แบบ

2.1 แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย

2.2 แบบใช้เหตุผล-อารมณ์

2.3 แบบควบคุมมาก-น้อย

2.4 แบบลงโทษทางกาย-ทางจิต

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ (SPSS) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปร จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

2. เปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียนระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ และการอบรมเลี้ยงดู โดยใช้การทดสอบแบบที (t-test)

3. เปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม ของนักเรียนระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) เมื่อพบความแตกต่างจะใช้วิธีการทดสอบเป็นรายคู่ด้วย SNK (Student Newman Keul)

4. เปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตาม

เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ โดยวิธีทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ปรากฏผลดังนี้

1. การศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายประสบปัญหาด้านการเรียน และสังคม ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$ และ 2.56 ตามลำดับ) และประสบปัญหาด้านส่วนตัวในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$)

2. การศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเมื่อประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา (ร้อยละ 64.5) รองลงมา ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอม (ร้อยละ 23.7) และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบหนีปัญหา น้อยที่สุด (ร้อยละ 6.5)

3. นักเรียนเพศหญิงกับเพศชาย ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียนส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

5. นักเรียนที่มีฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3
6. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4
7. นักเรียนเพศหญิงกับเพศชาย ใช้วิธีการเผชิญปัญหา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ข้อที่ 5
8. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6
9. นักเรียนที่มีฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7
10. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ข้อที่ 8

อภิปรายผล

1. การศึกษาปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายประสบปัญหาการเรียน ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นิสัยในการเรียนของนักเรียน เช่น ขาดความสนใจ ไม่มีสมาธิ จึงทำให้งานวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางกับต่ำ มีจำนวนใกล้เคียงกัน ดังที่ ระพีพันธ์ ทรัพย์ศรี (2521) ได้ศึกษาสาเหตุของการสอบตกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า นิสัยในการเรียน หรือวิธีการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และใกล้เคียงกับงานวิจัยของ นิภา พงศ์วิรัตน์ (2520) พบว่า ปัญหาที่นักเรียนประสบ คือ ปัญหาเกี่ยวกับครู นักเรียนไม่กล้าถามครู เมื่อเรียนไม่รู้เรื่อง ไม่ชอบครู และเรียนไม่ทันเพื่อน และยังพบว่า สาเหตุของการสอบตกที่สำคัญ ได้แก่ สาเหตุที่เกี่ยวกับวิชาที่เรียนสดีปัญญา และวิธีการเรียน ของนักเรียน ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ มนูญ แป้นเจริญ (2522) พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษา และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประสบปัญหาทั้ง 3 ด้าน เรียงลำดับ

จากมากไปหาน้อย คือ ประสบปัญหาด้านการเรียน สังคมและส่วนตัว ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่อันดับ 5 ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ตามลำดับ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ สีสกุลพิสุทธิ์ (2518) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประสบปัญหาการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ต้องการจะเรียนให้เก่งขึ้นแต่ไม่รู้จะทำอย่างไร มีความกลัวว่าจะสอบตก รู้สึกไม่สบายใจเมื่อเรียนไม่เก่งเท่าคนอื่น รู้สึกว่าวิชาที่ครูสอนยากเกินไป และต้องการหนังสือเรียน สมุดและเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเรียน

ประสบปัญหาด้านสังคม ในระดับปานกลาง โดยพบว่า นักเรียนประสบปัญหาเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับครู และเพื่อน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียน และนักเรียนก็ไม่กล้าเข้าใกล้ครู ดังผลการวิจัยของ มนูญ แบนเจริญ (2522) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายประสบปัญหาด้านสังคมมากที่สุด ได้แก่ อาจารย์ไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียน ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการคบเพื่อน และดังที่ สมศักดิ์ สีสกุลพิสุทธิ์ (2518) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประสบปัญหาด้านสังคมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ ไม่กล้าซักถามครูเมื่อมีข้อสงสัย เมื่อมีความทุกข์ไม่กล้าไปปรึกษาครู ไม่ชอบครูที่ไม่ยุติธรรม ครูไม่เข้าใจความรู้สึกของนักเรียน และครูเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนน้อยเกินไป

ประสบปัญหาด้านส่วนตัว ในระดับน้อย โดยพบว่า นักเรียนประสบปัญหาเกี่ยวกับฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวสูง และปานกลาง มีจำนวนมาก ซึ่งทำให้เด็กนักเรียนไม่เดือดร้อนเกี่ยวกับเรื่องการเงิน ดังที่ สมศักดิ์ สีสกุลพิสุทธิ์ (2518) พบว่า นักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ประสบปัญหาด้านส่วนตัว เกี่ยวกับการเงิน ในระดับน้อย ได้แก่ ต้องการให้โรงเรียนช่วยหาทุนสำหรับช่วยเหลือช่วยเหลือนักเรียน ต้องการทำงานเพื่อช่วยหาเงิน ต้องการของบางอย่างเหมือนเพื่อน แต่ไม่มีเงินซื้อ ต้องการที่จะมีเงินสำหรับใช้จ่ายเหมือนเพื่อนบางคนที่มีเงินมาก และมีเรื่องไม่สบายใจเนื่องจากไม่มีเงินสำหรับใช้จ่ายในบ้าน

2. การศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคมของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเมื่อประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา รองลงมาใช้แบบประนีประนอม และใช้แบบหนีปัญหาน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันนี้ บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดา โดยให้เหตุผล ความรัก ความเอาใจใส่ และให้ยอมรับในความคิดเห็นของบุตรธิดามากขึ้น จึงทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผลในการตัดสินใจปัญหา หรือเผชิญปัญหาด้านทาง ที่ถูกต้อง ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2528) ได้กล่าวไว้ว่า การที่พ่อแม่หรือ ผู้ใกล้ชิดใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความอบอุ่น และความเข้าใจ ในตัวเด็ก ทำให้เด็กที่เป็นสมาชิกของครอบครัวนั้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีเหตุผลมีความสามารถในการตัดสินใจ พิจารณาข้อดีข้อเสียก่อนลงมือกระทำ หรือตัดสินใจ เมื่อ เกิดปัญหาส่วนใหญ่จะใช้ลักษณะการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา โดยคำนึงถึงเหตุผลประกอบ หรืออาจ เนื่องมาจากนักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย จึงมีความมุ่งมั่นพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรค หรือ ปัญหาที่เกิดขึ้นดังที่ โคลแมน และแฮมเมน (Coleman and Hammen. 1974) ได้กล่าวว่า เมื่อ บุคคลมีความคับข้องใจ เพราะไม่สามารถไปถึงเป้าหมายได้ บุคคลจะพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรค หรือปัญหาและหาหนทางไปสู่เป้าหมายให้ได้ โดยเพิ่มความพยายาม หรือเพิ่มกิจกรรมขึ้น หรือหาวิธีการ ไปให้ถึงเป้าหมายอีกหลาย ๆ วิธี โดยการตอบโต้ในรูปแบบการต่อสู้

3. นักเรียนหญิง กับนักเรียนชาย ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม

แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักเรียนหญิง กับ นักเรียนชาย ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน โดยเพศชายจะถูกอบรมเลี้ยงดูแบบให้รู้จักอดทน เข้มแข็ง กล้าแสดงออก และความเป็นผู้นำ ส่วนเพศหญิงถูกอบรมเลี้ยงดูให้รู้จักความอ่อนโยน เรียบร้อย เจยยอมตามสังคม นำทะนุถนอม ประกอบกับกิจกรรมต่าง ๆ ของเพศชายและหญิง ก็ต่างกัน ซึ่งเพศชายจะเป็นกิจกรรมแบบใช้กำลัง และการแข่งขัน ในขณะที่เพศหญิงมักจะเป็น กิจกรรมไม่ชอบการแข่งขัน จึงทำให้มีพฤติกรรมที่แสดงออกที่แตกต่างกัน ดังที่ เพอร์รี่ และบัสซี่ (Perry and Bussy. 1984) กล่าวว่า เด็กหญิงมักจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบทางสังคมดี ในขณะที่ เด็กชายส่วนใหญ่ใจร้อน และโหม่งง่ายกว่าเด็กหญิง ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ มนุษย์ เป็นเจริญ (2522) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัว สังคม และการเรียน ของนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 พบว่า นักเรียนชายประสบปัญหาส่วนตัว และสังคม มากกว่า นักเรียนหญิง ส่วนนักเรียนหญิง ประสบ ปัญหาการเรียน มากกว่านักเรียนชาย และจากการศึกษาของ กรรณิการ์ พันธ์วิรุณ (2521) ได้ศึกษาสำรวจปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัวของนักเรียนโรงเรียนสารพัดช่าง พบว่า นักเรียนชายประสบปัญหาการเรียนแตกต่างจากนักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติ และทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภา พงศ์วิรัตน์ (2520) ได้ศึกษาปัญหาทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่านักเรียนชายประสบปัญหาสังคมมากกว่านักเรียนหญิง และงานวิจัย ของ สุชาติพิทย์ จรรยาอารีกุล (2535) ได้ศึกษาปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน ประสบ ปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากระดับสติปัญญา การปรับตัวทางอารมณ์ และการยอมรับทางสังคม เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนดีจะได้รับการยอมรับ มีความไว้วางใจ ยกย่องชมเชย จากเพื่อน ครูและผู้ปกครองดังที่ กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526) ได้ศึกษาพบว่า คนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการปรับตัวทางอารมณ์เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มอร์ริส และวินสัน (Morrow and Winson. 1960) ค้นพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักจะเป็นเด็กที่มา จากครอบครัวยกย่องชมเชย ยอมรับ มีความเข้าใจในตัวเด็ก เด็กจะรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของ ครอบครัว ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ขู่ ใจร้ายบังคับ เด็กที่ถูกลงโทษบ่อย ๆ พ่อแม่ปกป้องและ คัดหวังเอาภัยกับเด็กมากเกินไป จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กต่ำ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ สีสาสุรพิสุทธิ์ (2518) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมและส่วนตัว ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนต่ำ ประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม มากกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนสูง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ และจากงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ (2518)

ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมและส่วนตัว ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพ กับโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ประสบปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จากงานวิจัยที่สนับสนุนของ นิภา พงศ์วิรัตน์ (2520) ได้ศึกษาปัญหาทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ประสบปัญหาทางสังคม มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และจากการศึกษาของ กิลล์ (Gill, 1962) ซึ่งพบว่า เด็กที่เรียนดีจะมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และจากผลการวิจัยของประทุม เป้นสุวรรณ (2518) ได้ศึกษาปัญหาทางการเรียน สังคมและส่วนตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ประสบปัญหาทางการเรียน สังคม และส่วนตัวแตกต่างกัน โดยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนปัญหาสังคมและส่วนตัวนั้น พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาทางสังคมและส่วนตัว มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ย่อมจะมีความสนใจในการเรียนน้อยกว่า ไม่เข้าใจบทเรียน หรือเบื่อหน่ายต่อการเรียน เป็นเหตุให้ทำคะแนนในการสอบได้ไม่ดีเท่าที่ควร

5. นักเรียนที่มีฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ประสบปัญหาการเรียน สังคม และสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก บิดามารดามีรายได้น้อยก็ย่อมมีปัญหาทางเศรษฐกิจมาก เมื่อเทียบกับบิดามารดาที่มีรายได้มาก ดังนั้น เศรษฐกิจที่ไม่ดีอาจส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รามัน (Raman, 1965) พบว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กต้องออกจากโรงเรียนก่อนเรียนสำเร็จนั้น เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ และดังที่ จอห์นสัน (Johnson, 1967) ยังได้วิจัยพบว่า ความแตกต่างทางฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวจะมีผลต่อการเรียนของเด็ก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ บรรเทิงสุข (2510) ได้สำรวจสภาพทั่วไป ทางเศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนเพื่อศึกษาว่า ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของนักเรียนอย่างไร โดยพบว่า นักเรียนที่บิดามารดาที่มี

ฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน ประสบปัญหาแตกต่างกันจากผลการศึกษาของ และกิจกรรมในวิทยาลัย ของนักศึกษา พบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีบิดามารดา หรือผู้ปกครองมีรายได้ต่ำ จะประสบปัญหาด้านการปรับตัวสูงที่สุด และนักศึกษาที่มีฐานะแตกต่างกันทำให้บุคคลประสบปัญหาแตกต่างกัน ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ การ์ริสัน และคนอื่น ๆ (Garrison and other. 1964) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ย่อมขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ในอันที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้เด็กเกิดปัญหาอันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนได้ และจากผลงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ (2518) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัวของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กับโรงเรียนสาธิต ในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ประสบปัญหา ด้านการเรียน สังคมและส่วนตัว มากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ เป้นเจริญ (2520) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัว สังคม และการเรียน ของนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาผู้เฒ่าระดับ 5 ที่ว่าฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน ประสบปัญหาด้านส่วนตัว ปัญหาสังคมและปัญหาการเรียน แตกต่างกัน โดยพบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ประสบปัญหาด้านส่วนตัว ปัญหาสังคมและปัญหาการเรียน มากกว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง และปานกลาง ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชาติพิย์ จรรยาอารีกุล (2535) ได้ศึกษาปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

6. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก เพราะการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ใกล้ชิดกับเด็กจะมีความเข้าใจในตัวเด็ก ทำให้การปรับตัวของเด็กดีขึ้น และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก็น้อยลง ตรงข้ามกับเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้งปล่อยปละละเลย หรือครอบครัวที่ไม่มีความสุข จะก่อให้เกิดปัญหายุ่งยากกับเด็ก จนกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาได้ ดังการศึกษาของ บล็อกและแบลร์ (Block and Blair. 1966) พบว่า ความขัดแย้งกับพ่อแม่เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กวัยรุ่นเกิดความคับข้องใจความไม่พึงพอใจ

ความวิตกกังวล จะเป็นสาเหตุให้เกิดความผิดปกติ เด็กอาจจะติดพ่อแม่มีความเครียด กระวนกระวายใจ เมื่อเกิดปัญหาทางด้านจิตใจก็จะปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้และจากการศึกษาของ แลนดิส (Landis. 1954) ได้ศึกษาการปรับตัวของวัยรุ่น ซึ่งมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวด พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวแบบเข้มงวด หรือมีอำนาจเหนือบุตร เด็กจะมีความวิตกกังวล มีความเคร่งเครียดทางจิตใจ เพราะต้องคอยหวาดระแวงจะทำตามไม่ได้ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสนอ อินทรสุขศรี (2511) ได้กล่าวถึงหลักในการอบรมเลี้ยงดูไว้ตอนหนึ่งว่า การเพิกเฉยให้เด็กทำในสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา จะทำให้เด็กเกิดอารมณ์กระวนกระวาย ตื่นเต้นอยู่เสมอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง แต่ถ้าปล่อยย้ให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามอำเภอใจโดยไม่สนใจว่าจะสมควรหรือไม่ จะทำให้เด็กขาดเหตุผลที่ดีทางจิตใจ ไม่แน่ใจว่าตนทำถูกหรือทำผิด ในที่สุดเด็กพวกนี้จะมีอารมณ์ฉุนเฉียวปรับตัวในสังคมลำบาก ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ ก็ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ ประพันธ์ สุทธาวาส (2518) ได้ศึกษาความก้าวร้าวกับการอบรมเลี้ยงดู พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งจะมีความก้าวร้าวมากกว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปจะมีความก้าวร้าวมากกว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน กำเนิด (2520) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีผลต่อการปรับตัวของเด็ก พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยทำให้เด็กมีลักษณะการปรับตัวดีกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกดขี่ และงานวิจัยที่สนับสนุนของ บังอร ชูพงษ์ (2523) ได้ศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยพบว่านักเรียนอาชีวศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งแบบให้ความคุ้มครองจนเกินไป และแบบประชาธิปไตย มีสภาพปัญหาในด้านการปรับตัว แตกต่างกัน

7. นักเรียนหญิง กับนักเรียนชาย ใช้วิธีการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สภาพสังคมปัจจุบันพัฒนามากขึ้น ระบบข้อมูลข่าวสารเจริญก้าวหน้าเท่าเทียมต่างประเทศ ทั้งหญิงและชายจึงได้รับข้อมูลข่าวสารพอ ๆ กัน ได้พบเห็นสิ่งใหม่ ๆ เหมือนกัน และต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ รอบด้านที่คล้าย ๆ กัน มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ฉะนั้น เพศหญิงจึงกล้าแสดงออก

มากขึ้น กล้าคิด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจในการเผชิญปัญหามากขึ้นเพื่อความอยู่รอดต่อการดำรงชีวิต และเพื่อการแข่งขันทางด้านความคิดความสามารถในการเจริญก้าวหน้าทางการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ให้เท่าเทียมกับเพศชาย ดังทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura, 1977) ให้แนวคิดที่สำคัญว่า การเรียนรู้ทางสังคมเป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับข้อมูลต่าง ๆ จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อม โดยจะมีกระบวนการจำและนำมาใช้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตาม การแสดงออกของพฤติกรรมจึงได้มาจากสังเกต และกระบวนการเลือกแบบอย่างที่เหมาะสมมาใช้ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ แตกต่างกับงานวิจัยของ นริศวี บรรารมย์ (2539) ได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรเพศ มีความสัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาแบบโจมตีผู้อื่น กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า เพศชายมีลักษณะการเผชิญปัญหาแบบโจมตีผู้อื่นในระดับปกติมากกว่าเพศหญิงและ เพศชายมีลักษณะการเผชิญปัญหาแบบโจมตีผู้อื่น ในระดับที่มิแน่นอนจะเป็นปัญหามากกว่าเพศหญิง และจากงานวิจัยของ จริญญา วัฒนโสภณ (2536) ได้เน้นแบบประเมินลักษณะการเผชิญปัญหา 6 แบบ ของบอยด์ และจอห์นสัน มาศึกษาพบว่า โดยทั่วไปเด็กชายมักใช้วิธีการปรับตัวโดยการลงโทษหรือทำร้ายตนเอง เมื่อมีความโกรธ และความคับข้องใจที่เกิดขึ้น มากกว่าเด็กหญิง จากผลการศึกษาของ ซิมบาร์โด (Zimbardo, 1971) ได้ศึกษาพบว่า เด็กชายที่มารับบริการด้านจิตเวชมักมีพฤติกรรมก้าวร้าว เกเร มากกว่าเด็กหญิง และงานวิจัยของ พิระพงษ์ สิริวัฒนางกูร (2522) ได้เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง กับยับยั้งการพึ่งตนเอง พบว่า เด็กชายใช้วิธีการปรับตัวเข้าหาตนเองโดยลงโทษตนเองแล้วคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง และแสดงออกมามากภายนอก ถ้าสังคมไม่ยอมรับพฤติกรรมที่แสดงออกมาก็จะปรับตัวไม่ได้กลายเป็นเด็กที่มีปัญหา นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาดีกว่าเด็กหญิง

8. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีความเชื่อมั่นที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน ดังที่ ริงเนสส์ (Ringness, 1986) ได้ศึกษาพบว่า คนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการปรับตัวทางอารมณ์เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งอาจเป็นเพราะคนที่มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้รับรางวัลทางสังคม เช่น ยอมรับ ความไว้วางใจจากเพื่อน ครู และ ผู้ปกครอง จึงทำให้เด็กคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และดังที่ กิลล์ (Guill. 1962) กล่าวว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี จะมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการปรับตัวได้ดี กว่าพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และเด็กที่เรียนดียังมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับ ความกังวลใจได้ดี ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรยา เกษศรีสังข์ (2530) ได้ ศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาการเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ โดยพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนสูง ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา แตกต่างจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอม

9. นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหา แตกต่างกัน อย่างมีความเชื่อมั่นที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ความวิตกกังวลเกี่ยวกับ เรื่องค่าใช้จ่าย และรายได้ของครอบครัว ดังที่ จวีวรรณ สุตะบุตร (2527) กล่าวถึง กลวิธี การเผชิญปัญหากับความวิตกกังวลของบุคคลจะพยายามหาวิธีการเพื่อช่วยให้ตนเองหลุดพ้นจาก ภาวะการฉ้อฉลไม่พึงประสงค์นั้น โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การหาความสุขใส่ตัว การควบคุม ตนเอง การกวัดจั้นตนเอง การหลีกเลี่ยงแยกตัวไม่สนใจ การคิดคนเดียว การทำกริยาต่าง ๆ เป็นต้น และดังที่ ลาซารัส และลอนิเออร์ (Lazarus and Launire. 1981) ได้แบ่งวิธี การเผชิญปัญหาไว้ คือ วิธีการเผชิญปัญหาที่แก้ไขตามปัญหา เป็นวิธีการเผชิญปัญหาที่เกี่ยวกับ การแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่ตึงเครียด ได้แก่ การค้นหารายละเอียดเกี่ยวกับปัญหานั้นเพิ่มเติม การพยายามหาวิธีทางต่าง ๆ ที่จะจัดการกับปัญหานั้น การยอมรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความ เป็นจริง และพยายามแก้ไขให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัญญา เสียงใส (2521) ได้ศึกษาความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกใช้การลดความวิตกกังวลแบบใช้เหตุผลมากที่สุด รองลงมาใช้แบบวิธีถอยหนี และใช้แบบก้าวร้าว และอาจเนื่องมาจาก ความสุขสบายใจ ที่ ไม่เดือดร้อนเกี่ยวกับฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว จึงทำให้เด็กมีความมั่นคงทางอารมณ์ ดังที่ ริงเนสส์ (Ringness. 1986) พบว่า พวกที่มีฐานะเศรษฐกิจชั้นกลางจะเป็นคนที่มีความมั่นคง

ทางอารมณ์ เป็นตัวของตัวเอง ขณะที่พวกที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำมีแนวโน้มขาดความอบอุ่น หงุดหงิด และมีอาการทางประสาท เช่น กัดเล็บ พวกนี้มีความยากลำบากในการควบคุมอารมณ์ มีความวิตกกังวลปรับตัวเข้าสังคมไม่ค่อยได้มากกว่าพวกชนชั้นกลาง และชนชั้นสูง และดังที่ สปริงเกอร์ (Springer, 1958) ได้ค้นพบว่า ความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็ก มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัว กล่าวคือ เด็กที่มาจากบ้านที่ยากจน มีปริมาณมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะ เศรษฐกิจและสังคมระดับปานกลาง ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา วัฒนเสถียร และคนอื่น ๆ (2536) ได้สรุปว่า ไม่ว่าเด็กจะอยู่ในฐานะเศรษฐกิจใดย่อมส่งผลต่อการสร้างลักษณะของพฤติกรรมที่ต่างกัน และเลือกใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน โดยเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ มักใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบก้าวร้าว ทั้งการกระทำที่เป็นการหันเข้าสู่ภายในตนเองและผู้อื่นมากกว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง และปานกลาง ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศว์ บรรารมย์ (2539) ได้ศึกษาความสัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาแบบโจมตีผู้อื่น กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหา คือนักเรียนวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางมักจะปรับใช้ทั้งรูปแบบในลักษณะปกติมากกว่ากลุ่มที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูงและต่ำ สรุปได้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูงมักปรับใช้รูปแบบการเผชิญปัญหาแบบโจมตีผู้อื่นในระดับปกติ สำหรับนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางมักจะปรับใช้รูปแบบการเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยงโดยโทษตนเองและแบบปฏิเสธสิ้นเชิงในระดับปกติ และพบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำมักจะใช้ลักษณะการเผชิญปัญหาแบบโจมตีผู้อื่นในระดับปัญหา

10. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาล้ำๆ กัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ความอบอุ่นประกอบด้วยเหตุผล จึงทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการตัดสินใจพิจารณาข้อดีข้อเสียก่อนกระทำหรือก่อนการตัดสินใจ จึงทำให้มีรูปแบบการเผชิญปัญหาในลักษณะที่ปรับใช้วิธีการเผชิญปัญหาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับคำกล่าวของ แบนด์รูรา และวอลเตอร์ (Bandura and Walters, 1963) ที่ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักสร้างบรรยากาศในการยอมรับบุคลิกลักษณะ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยทำให้เกิดความไว้วางใจตนเอง และผู้อื่น

มีความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักรักและเอื้ออาทรคนอื่น ซึ่งส่งผลให้เด็กเรียนรู้ที่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาที่เหมาะสม ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ งามตา วณิชทานนท์ (2535) ได้ศึกษาพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญกับจิตใจ และลักษณะพฤติกรรมของเด็กวัยร่นการที่พ่อแม่ หรือผู้ใกล้ชิดใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้ความอบอุ่น และความเข้าใจในตัวเด็ก ทำให้เด็กที่เป็นสมาชิกของครอบครัวนั้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีเหตุผล มีความสามารถในการตัดสินใจ พิจารณาข้อดีข้อเสียก่อนลงมือกระทำ หรือตัดสินใจเมื่อเกิดสภาพปัญหา งานวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากงานวิจัย ของ ประวิทย์ หลักบุญ (2528) ได้ศึกษาอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อการใช้กลไกป้องกันตนเอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีการใช้กลไกป้องกันตนเอง แตกต่างกันไป และจากการศึกษาของ นริศว์ ปราบรมย์ (2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่านักเรียนที่มีลักษณะการเผชิญปัญหาแต่ละรูปแบบในระดับปกติ และในระดับที่มีแนวโน้มเป็นปัญหา มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล แตกต่างกันไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการเรียน เกี่ยวกับนิสัยในการเรียน การสอนของครู และเนื้อหาวิชาที่เรียน ดังนั้น ครูผู้สอนควรคำนึงถึงขอบเขตการเรียนการสอน ควรอธิบายเนื้อหาวิชาให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น และเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดมากขึ้น และครูแนะแนวควรให้ความรู้เกี่ยวกับนิสัยในการเรียนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนักเรียนจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการเรียนของนักเรียน
2. จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อการประสบปัญหาด้านการเรียนส่วนตัวและสังคม ดังนั้น บิดา มารดา และผู้ปกครองควร ควรใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผล และแบบรักสนับสนุน จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจที่จะเผชิญปัญหานั้น ๆ ได้ถูกต้อง
3. จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่มีฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว อยู่ในระดับสูงและปานกลางใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยอาจกำหนดเกณฑ์ระดับของฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัว ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรกำหนดเกณฑ์ระดับของฐานะ เศรษฐกิจของครอบครัวให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในขณะทำการวิจัย

4. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทุกฝ่าย เช่น ครูผู้สอน ครูประจำชั้น และนักการศึกษา ควรสร้าง พัฒนาและปลูกฝังให้นักเรียนใช้ความคิดและให้แนวทางในการเผชิญปัญหาให้ถูกต้อง และเกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนให้มากที่สุด

5. ฝ่ายแนะแนว ควรส่งเสริมให้ความรู้ และจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน โดยเน้นเรื่อง การประสบปัญหาและการเลือกใช้วิธีการเผชิญปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้นำไปเป็นแนวทางและรู้จัก เลือกใช้วิธีการเผชิญปัญหาได้ถูกต้องตามสถานการณ์ และควรเร่งดำเนินการบำบัดกลุ่มนักเรียน ที่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบหนีปัญหา โดยการให้คำปรึกษารายกรณี หรือกลุ่ม เพื่อเป็นการป้องกัน และสร้างทักษะในการเผชิญปัญหาให้กับนักเรียนในทางที่เหมาะสมในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ลำดับการเกิด ระดับชั้น บรรยากาศภายในครอบครัว บุคลิกภาพของบิดามารดา ที่ส่งผลต่อปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม และวิธีการเผชิญปัญหา ของนักเรียน มากน้อยเพียงใด

2. ควรศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม เพื่อพัฒนา นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม และนักเรียนที่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบหนีปัญหา

3. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น ควรจะมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับอื่น ๆ

4. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ควรจะมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในเขตจังหวัดต่าง ๆ

5. จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ยังมีนักเรียนที่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาในรูปแบบอื่น ซึ่งทางผู้วิจัยไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าใช้แบบใด ร้อยละ 5.3 ซึ่งตอบว่า เจย ๆ และไม่ต้องแก้ มีจำนวน 46 คน ฉะนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำมาพิจารณาเข้าในรูปแบบวิธีการเผชิญปัญหา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรรณิการั พันศิริกุล. การสำรวจปัญหาการเรียน สังคมและส่วนตัว ของนักเรียน

โรงเรียนสารพัดช่าง ในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว.

ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2526. อัดสำเนา.

โกวิท วรพิพัฒน์ และเขาวรินทร์ จันทน์ภูษะ. "อีกก้าวหนึ่งของการมัธยมศึกษา," คณะกรรมการ

แห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ. 21 (1) : 25-29 ; 2533.

คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ประสิทธิภาพการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ :

กองวิจัยการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี, 2530.

งามตา วนันทานนท์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

จรรยา เกษศรีสังข์. วิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

จรรยา วัฒนโสภณ และคนอื่น ๆ. วิธีการปรับตัวของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพ

มหานคร. ศูนย์สุขวิทยาจิต สถาบันสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2536.

ฉวีวรรณ สุตะบุตร. การพยาบาลพื้นฐาน. นนทบุรี : วิทยาลัยพยาบาลศรีธัญญา, 2527.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ. "ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของ

มารดาไทย" รายงานการวิจัย. ฉบับที่ 32. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

ธีรศักดิ์ ศรีพรวิสิฐ. การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การปรับตัว และ

กิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514

ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ของวิทยาลัยครูในภาคใต้. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา.

- นงศันต์ย์ สันทีสถิตย์. การพัฒนาแบบสำรวจปัญหาสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530. อัดสำเนา.
- นริศว์ ปรารมย์. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาของนักเรียนวัยรุ่น ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- นิตดา พงศ์พานานาเวช. ความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- นิภา พงศ์วิรัตน์. การศึกษาปัญหาทางสังคมของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษาในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- นิโรบล กฤษณ์. วิธีเผชิญปัญหาและภาวะอารมณ์ทุกข์ในผู้ป่วยโรคมะเร็งปากมดลูกที่ได้รับ รังสีรักษา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532. อัดสำเนา.
- บังอร ชูพงศ์. การศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ประคอง ประสิทธิ์พร. ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียน การสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัวของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- ประทุม แป้นสุวรรณ. การศึกษาเปรียบเทียบการเรียน สังคมและส่วนตัว ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเขตเทศบาล และโรงเรียนนอกเขตเทศบาล ในจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

- ประพันธ์ สุททาวาส. ความก้าวร้าวและการอบรมเลี้ยงดู. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- ประวิทย์ หลักบุญ. อิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อการชักจูงป้องกันตน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ผ่องศรี ศรีมรกต. วิธีเผชิญปัญหาและการปรับตัวด้านจิตใจในผู้ป่วยอุบัติเหตุที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาล. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2540.
- พระพงศ์ ลีระวัฒนางกูร. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกหัดพึ่งตนเอง กับการยับยั้งการพึ่งตนเอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดชลบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- พูนสุข จิตรนุสนธิ์. การปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่นต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521. อัดสำเนา.
- มณญ์ แป้นเจริญ. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ 5 จังหวัดสงขลา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- ✓ ระพีพันธุ์ รัชศรี. สาเหตุของการสอบตกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ. การเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมและส่วนตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กับโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- สมศักดิ์ สีภาสุรพิสุทธิ์. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมและส่วนตัว ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 2. ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

สมาน กำนันดี. การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีผลต่อการปรับตัวของเด็ก. ปรินญาณินท์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

สมัญญา เสียงไส. ความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

สวัสด์ บรรเทิงสุข. การสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2509 ในโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา.

ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2510. อัดสำเนา.

สารวัตรนักเรียน กอง, กรมพลศึกษา. รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการคุ้มครองความปลอดภัย

นักเรียน นักศึกษา ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประจำปีงบประมาณ 2536. กรุงเทพฯ :

กองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา, 2537.

เสนอ อินทรสุขศรี. "บ้านดีคนดี," เอกสารนิเทศก์การศึกษา ฉบับที่ 92 บทความประกอบ

หมวดการศึกษาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู

กระทรวงศึกษาธิการ, 2511.

สุชาติพิทย์ จรรยาอารีกุล. การศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ของนักศึกษาวิทยาลัย

เทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535, 216. อัดสำเนา.

สุภาพพรรณ โคตรจรัส. "การปรับตัว," ใน จิตวิทยาเอกสารคำสอน คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สุวิทย์ สังโยคะ. การศึกษานุคลิกภาพของนักเรียนฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา

ชั้นปีที่ 2 และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงปีที่ 2 ณ วิทยาลัยครู ในภาคการศึกษา 6.

ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513. อัดสำเนา.

สุวัฒน์ มุทเมธา. การเรียนการสอนปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสวิตซ์, 2523.

Bandura, Albert. Social Learning Theory. Englewood Cliffs, N.J. :

Prentice-Hall, 1977.

Block and Blair. Education Psychology. New York, Macmillar Company, 1966.

- Boyd, Herbert F. and Orville G. Johnson. Analysis of Coping Style.
The Psychological Corporation : Harcourt Brace Jovanovich, Inc.,
1981.
- Coleman, James C. and Constance L. Hammen. Contemporary Psychology and
Effective Behavior. California : Scott, Foreman and Company, 1974.
- Delph, Donna Jean. "The Relationship of Personal and Social Adjustment
and Academically Related Interest to the School Success of Sixth-
Grade Children From Low Income Homes," in Dissertation Abstract.
31 : 5025 ; 1971.
- Desena, Paul A. "The Role of Consistency in Identifying Characteristics
of Three Levels of Achievement," The Personal and Guidance Journal.
43 : 145-149 ; October, 1964.
- Devos, George and Keiichi Mizushima. "The School and Delinquency :
Perspective from Japan," Teacher College Record, LXIII, 8 May,
1962 The Emergence of Youth Societies : A Cross Cultural Approach,
by David Gottlieb, Jon Reeves and Warren D. Tenhouten, Collier
MacMillan Limited, London pp. 115 - 116.
- Ericson, E.H. "Identity and Life Cycle," Psychological Issue. 1 (1) :
1-171 ; 1959.
- Farah, Hanna El-Gawhay. "A study of the Personal Problems of United Arab
Republic High School Adolescents with Implications for the Gradual
Establishment of a Guidance Program," Dissertation Abstracts
International. 30 (3) : September, 1969.
- Garrison, C. Karl, Psychology of Adolescence. New Jersey : Prentice-Hall
Inc., 1965.

- Gass, K.A. "Coping Strategies of Widows," Journal of Gerontological Nursing. 13 : 19-23 ; August, 1987.
- Getzel, W.J. and Smilansky. "Individual Difference in Pupil Perceptions of School Problems. British Journal," Educational Psychology. 53 : 301-316 ; 1983.
- Gill, L.J., "Some Nonintellectual correlates of Academic Achievement among Mexican Secondary School Students," Journal of Educational Psychology. 53 : 144-149 ; 1962.
- Grossen, G.M. and H.A. Bush. "Adaptation : A Feedback Process," Advances in Nursing Science. 1 : 51-56 ; July, 1979.
- Herber, Sanderson, Basic Concepts in Vocational Guidance. p. 290.
New York, Toronto, London : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1954.
- Holmes, D.S. and B.K. Houston. "Affectiveness of Situation Redefinition and Affective Isolation in Coping with Stress," Journal of Personality of Social Psychology. 29 : 212 - 218 ; February, 1974.
- Landis, Paul H. "The Ordering and Forbidding Technique and Teen Age Adjustment," School and Society. LXXX : 105-106, October, 1954.
- Lazarus, Richard S. "Coping - Reaction Pattern and the Appraisals that Underlie Them," Psychological Stress and the Coping Process.
New York : McGraw - Hill Book Company, 1966.
- Lazarus, R.S. and S. Folkman. Stress, Appraisal, and Coping. New York : Springer Publishing Co., 1984.
- Mcnett, S.C. "Social Support, threat, and Coping Responses and Effectiveness in the Functionally Disabled," Nursing Research. 36 : 98-103 ; March-April, 1987.

- Mechanic David. "Coping and Social Adaptation," Mental Health and Social Policy. New Jersey : Prentice Hall, 1980.
- Moos, R.H. and A.G. Billings. "Conceptualizing and Measuring Coping Resources and Process," in Handbook of Stress : Theoretical and Clinical Aspects. p.212 - 230. Edited by L. Goldberger and S. Breznitz, New York : The Free Press, 1982.
- Moos, Rudolf H. and Bernice S. Moos. A Social Climate : Family Environment Scale. California : Consulting Psychologist Press, 1986.
- ✓ Monrow, Walter S. Encyclopedia of Educational Research. New York ; The Macmillan Co., 1962.
- Perry, David G. and Key Bussy. Social Development. New Jersey : Prentice-Hall , Inc., 1984.
- Rahman, Syed Abdur, "An Investigation of the extent and Causes of Dacca, East Pakistan during 1965, in Dissertation Abstract. 28 : 205 ; 1967.
- Redlich, Fritz. "Trends in American Mental Health," American Journal of Psychiatry. 135 : 229-230; January, 1978.
- Ringness, Thomas A. Mental Health in the School. New York : Random House, 1968.
- Springer, N.N. "The Influence of General Social Status on the Emotional Stability of Children." Pedagog Sem. 4 : 321-328 ; May, 1958.
- ✓ Strang, Ruth. The Adolescent View Himself. McGraw-Hill Book Company, 1957.
- Wiley, Ruth C. The self-Concept. Lincoln : University of Nebraska Press, 1961.
- ✓ Zimbardo, Phillip G. Psychology and Life. 10th ed. Illinois : Scott, Foreman and Company, 1971.

ภาพผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ทม 1007/0374

บัณฑิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

23 มกราคม 2541

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัย

เนื่องจาก นางสาวสตีลา นิยมจันทร์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษานักเรียนด้านการเรียน
ส่วนตัวและสังคม และวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร" ทั้งนี้ อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ประธาน

รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการ

มีความประสงค์จะขอเชิญ นางนาถธิดา ตรีทิพศิริศิลป์ กองการมัธยมศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจเครื่องมือการวิจัย พร้อมทั้งขอหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวกในการขอความร่วมมือ
จากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2541 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในครั้งนี้ด้วย และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ที่ท่านจะให้แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

อรวรรณ ตันท์เจริญรัตน์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ตันท์เจริญรัตน์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0611

บัณฑิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กุมภาพันธ์ 2541

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดราชาธิวาส

เนื่องจาก นางสาว นิชันต์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาปัญหาการเรียน
ส่วนตัวและสังคม และวิธีการแก้ไขปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร" ทั้งนี้ อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ประธาน

รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการ

มีความประสงค์จะขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 100 คน ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2541 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในครั้งนี้ด้วย และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ที่ท่านจะให้แก่บัณฑิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก ข

คุณภาพเครื่องมือ

ค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
<u>แบบรักสันนับสนุนมาก-น้อย</u>		<u>แบบควบคุมมาก-น้อย</u>	
1	16.77	21	15.07
2	13.56	22	10.39
3	8.09	23	3.89
4	15.17	24	7.25
5	17.04	25	12.77
6	20.24	26	5.00
7	20.07	27	6.54
8	20.44	28	5.67
9	13.92	29	13.43
10	8.46	30	8.49
<u>แบบใช้เหตุผล-อารมณ์</u>		<u>แบบลงโทษทางกาย-ทางจิต</u>	
11	16.35	31	9.49
12	18.03	32	4.65
13	12.01	33	6.33
14	17.78	34	7.15
15	15.95	35	6.33
16	9.57	36	7.45
17	16.37	37	2.86
18	15.17	38	2.11
19	13.00	39	3.92
20	12.35	40	7.09

แบบรักสันนสนับสนุนมาก-น้อย มีค่าความเชื่อมั่น =0.82   แบบควบคุมมาก-น้อย มีค่าความเชื่อมั่น =0.81

แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ มีค่าความเชื่อมั่น =0.75   แบบลงโทษทางกาย-ทางจิต มีความเชื่อมั่น =0.78

ค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหา

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
<u>ปัญหาด้านการเรียน</u>		<u>ปัญหาด้านสังคม</u>	
1	2.65	21	10.85
2	6.70	22	13.21
3	9.13	23	10.57
4	14.30	24	7.09
5	11.70	25	15.82
6	8.30	26	14.68
7	7.70	27	15.62
8	10.51	28	15.54
9	10.67	29	14.99
10	7.13	30	17.63
11	11.30	31	17.02
<u>ปัญหาด้านสังคม</u>		32	15.91
12	11.59	33	12.93
13	12.37	34	16.23
14	13.28	มีค่าความเชื่อมั่น = 0.86	
15	11.75		
16	13.57		
17	11.82		
18	10.86		
19	9.18		
20	12.22		

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

แบบสอบถามปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหา

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม
และวิธีการ เฝ้าระวังปัญหาของนักเรียน

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและวิธีการ เฝ้าระวังปัญหา

2. ให้นักเรียนตอบคำถามทุกข้อตามความรู้สึกลงและสถานการณ์ที่เป็นจริง ซึ่งคำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อการวิจัยในครั้งนี้ และคำตอบของนักเรียนไม่มีผิดและถูก จะเก็บเป็นความลับ และไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนของนักเรียน

ขอขอบคุณที่นักเรียนให้ความร่วมมืออย่างดีในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ตอนที่ 1

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

คำแนะนำ ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย / ลงในวงเล็บ หน้าข้อความตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ (..) หญิง

(..) ชาย

2. ผลการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา

(..) 3.00 ขึ้นไป

(..) 2.00 - 2.99

(..) 1.99 ลงมา

3. รายได้ของผู้ปกครอง

(..) 12,001 บาท/เดือน ขึ้นไป

(..) 5,001 - 12,000 บาท/เดือน

(..) 5,000 บาท/เดือน ลงมา

ตอนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง

คำถามชุดนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองต่อนักเรียน (จะเป็นแม่ หรือพ่อ หรือผู้ใกล้ชิดแทนพ่อแม่ก็ได้) โดยพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ ตรงกับสภาพที่แท้จริงในครอบครัวของนักเรียน โดยทำเครื่องหมาย / ลงบนเส้นที่อยู่เหนือข้อความจริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ

1. พ่อแม่แสดงให้ฉันรู้ว่าท่านรักฉันมาก

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. พ่อแม่ชอบพูดคุยหยอกล้อฉันที่เพื่อนกับฉันเสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. พ่อแม่ต้องการให้ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมแทบทุกอย่าง

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. พ่อแม่เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของฉันอยู่เสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. พ่อแม่มักแสดงให้ฉันรู้ว่า ท่านภูมิใจในตัวฉันมาก

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. พ่อแม่ชอบให้คำปรึกษาหรือแนะนำฉันอยู่เสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. พ่อแม่ชอบพูดคุยกับฉันด้วยเสียงอันไพเราะนุ่มนวลเสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. พ่อแม่ชอบพอนคลายความทุกข์ ความกังวลใจของฉันอยู่เสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. พ่อแม่ไม่เคยแสดงให้ฉันรู้ว่าท่านรักฉัน

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. พ่อแม่มักเห็นฉันดีกว่าคนอื่นเสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. พ่อแม่จะอธิบายถึงเหตุผลในการลงโทษฉันทุกครั้ง

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. พ่อแม่จะลงโทษฉันมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13. พ่อแม่สนับสนุนให้ฉันทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ต้องอธิบายเหตุผล

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. เมื่อพ่อแม่อารมณ์เสีย ท่านมักจะพาลลงโทษฉันด้วย

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15. พ่อแม่เปิดโอกาสให้ฉันอธิบายก่อนที่จะถูกลงโทษฉันเสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

16. พ่อแม่จะลงโทษฉันตามปริมาณความคิดของฉันเสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

17. เมื่อฉันทำความดี พ่อแม่มักจะเพิกเฉยไม่ชมเชยฉันเลย

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

18. พ่อแม่ไม่เคยกล่าวขอโทษฉัน เมื่อท่านดูว่าฉันโดยที่ฉันไม่ผิด

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

19. เมื่อพ่อแม่อารมณ์เสีย ทำให้ฉันไม่กล้าเข้าหน้า

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

20. ก่อนที่พ่อแม่จะให้สิ่งของต่าง ๆ แก่ฉันท่านมักจะบอกฉันด้วยว่าท่านให้
เพราะฉันทำความดีอะไรไว้

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

21. พ่อแม่คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของฉันอย่างใกล้ชิด

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

22. พ่อแม่ปล่อยให้ฉันตัดสินใจเองในเรื่องส่วนตัวของฉัน

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

23. พ่อแม่ไม่ชอบให้ฉันออกจากบ้านโดยไม่มีผู้ใหญ่ควบคุม

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

24. พ่อแม่ให้ฉันเลือกแบบและสีของเสื้อผ้าของฉันเอง

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

25. พ่อแม่ชอบให้ฉันทำตามที่ท่านพอใจเสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

26. พ่อแม่ปล่อยให้ฉันไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ โดยที่ท่านไม่ห่วงกังวลเลย

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

27. พ่อแม่ควบคุมดูแลให้ฉันใช้เงินตามที่ท่านเห็นสมควร

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

28. พ่อแม่ต้องการให้ฉันเล่าอย่างละเอียดถึงการไปเที่ยวข้างนอกบ้านทุกครั้ง

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

29. เมื่อฉันไม่ทำตามที่พ่อแม่บอก ท่านจะโกรธฉันมาก

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

30. พ่อแม่เชื่อว่าฉันดูแลรักษาตัวเองได้ เมื่ออยู่ไกลสายตาของท่าน

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

31. พ่อแม่มักลงโทษฉันด้วยวิธีทำให้นั่งเจ็บปวดตามร่างกายเสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

32. เวลาพ่อแม่ลงโทษฉัน ท่านไม่เคยลงโทษให้ฉันเจ็บกายเลย

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

33. การว่ากล่าวตีเตียนเด็กเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการทำโทษที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อฉัน

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

34. เมื่อฉันทักหัดพ่อแม่หมอท่านมักจะทบทวนฉัน

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

35. พ่อแม่มักจะลงโทษฉันด้วยการดูว่าเสมอ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

36. ฉันเป็นเด็กดีเกินกว่าที่พ่อแม่จะเจียนได้ฉัน

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

37. ฉันมักจับตัวเมื่อถูกพ่อแม่ลงโทษ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

38. การทักน้ำปิ้งและ เมีนเลย เป็นสิ่งเพียงพอที่จะทำให้ฉันรู้สึกที่พ่อแม่ไม่พอใจฉัน

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

39. เมื่อฉันไม่ทำตามพ่อแม่สั่ง ท่านมักจะใช้วิธีขู่ แต่ไม่ได้ลงโทษฉันจริง ๆ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

40. ไม่มีความจำเป็นที่พ่อแม่จะต้องทักฉัน จับกาย เมื่อลงโทษฉันเพื่อสั่งสอน

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 3

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียน

คำแนะนำ 1. ให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านี้ด้วยความรอบคอบ แล้วพิจารณาว่าตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนได้พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมที่สุดตามความรู้สึกของนักเรียน ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. เมื่อนักเรียนมีสภาพปัญหาดังกล่าว นักเรียนทำอย่างไรกับปัญหานั้น ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงบนข้อ ก ข และ ค ตามความรู้สึกหรือความเป็นจริงของนักเรียนเพียงข้อเดียว

สภาพปัญหาของนักเรียน	ระดับปัญหา					เมื่อเผชิญปัญหาดังกล่าว นักเรียนทำอย่างไร
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
<u>ปัญหาด้านการเรียน</u>						
1. ข้าพเจ้ามีเวลา ในการดูหนังสือน้อย	...	...	.....	....	....	ก. ดูหนังสือให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ เมื่อใกล้สอบก็จัดตัวกับเพื่อน ๆ ข. ไม่กังวลในเรื่องนี้ เพราะทุกคน มีสภาพเดียวกัน ค. แบ่งเวลาสำหรับการดูหนังสือ หรือ จัดตารางเวลาดูหนังสือให้มากขึ้น ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
2. ข้าพเจ้าขาดสมาธิในการเรียน เพราะ เพื่อนชวนคุยและ ส่งเสียงดัง	...	...	.....	....	....	ก. บอกเพื่อนให้ตั้งใจเรียนและ ไม่คุยกับเพื่อน ข. บอกครูให้เตือนเพื่อนหยุดส่งเสียงดัง และให้ตั้งใจเรียน ค. ย้ายที่นั่งให้ไกลจากเพื่อนที่ชวนคุย ง. อื่น ๆ (ระบุ).....

สภาพปัญหาของนักเรียน	ระดับปัญหา					เมื่อเผชิญปัญหาดังกล่าวนักเรียนทำอย่างไร
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
3. ข้าพเจ้าทำการบ้านไม่ได้	...	...	.....	...	...	ก. ไม่ทำการบ้านส่ง ข. ให้เพื่อนหรือครูอธิบาย แล้วพยายามทำการบ้าน ค. ลอกการบ้านจากเพื่อน ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
4. ข้าพเจ้าเรียนไม่ทันเพื่อน	...	...	.....	...	...	ก. ค้นคว้าเนื้อหาวิชาที่เรียนไม่ทัน และสอบถามครูหรือเพื่อนให้เข้าใจ ข. ไม่เข้าชั้นเรียนในวิชานั้น เพื่อจะได้ไม่ถูกอาจารย์ทำโทษ ค. พยายามทบทวนบทเรียนอีกครั้ง ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
5. ข้าพเจ้าไม่สนใจในการเรียน	...	...	.....	...	...	ก. ให้ความสนใจและตั้งใจเรียนขณะครูสอน ข. หาสาเหตุว่าสิ่งใดที่ทำให้ตนเองไม่สนใจ แล้วแก้ต้นเหตุนั้นเสีย ค. เรียนไปเที่ยวไปเดี๋ยวก็จบเทอม ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
6. ครูบางคนไม่ตั้งใจสอน	...	...	.....	...	...	ก. หาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เมื่อมีเวลาทบทวนอีกครั้ง ข. แสดงอาการไม่สนใจ หรือหลับ ค. พยายามตั้งใจฟังว่าครูสอนเรื่องอะไร หากไม่เข้าใจก็บอกครูในอธิบายใหม่ ง. อื่น ๆ (ระบุ).....

สภาพปัญหาของนักเรียน	ระดับปัญหา					เมื่อเผชิญปัญหาดังกล่าวนักเรียนทำอย่างไร
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
7. ครูให้การบ้านมากเกินไป	...	...	.....	....	...	ก. พยายามทำการบ้านให้เสร็จทั้งหมด ข. แบ่งเวลาเพื่อทำการบ้านให้เสร็จ เช่น ตอนเลิกเรียน ค. ทำไม่เสร็จก็ไม่ต้องทำ ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
8. บางวิชาครูสอนเร็วเกินไป ทำให้ไม่เข้าใจในบทเรียน	...	...	.....	....	...	ก. ให้เพื่อนที่เข้าใจช่วยอธิบายและกลับไปทบทวนอีกครั้ง ข. บอกครูให้สอนช้าลงเพราะไม่เข้าใจ ค. สอนเร็วดีแล้วจะได้จบชั่วโมงเร็ว ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
9. ข้าพเจ้าคิดว่าเนื้อหาวิชาที่เรียนยากเกินไป	...	...	.....	....	...	ก. จัดกลุ่มเพื่อน ๆ ติววิชาที่ยากก่อนสอบ ข. เรียนพอเข้าใจก็พอแล้วไม่ต้องสนใจมาก ค. อ่านทบทวนวิชานั้นบ่อย ๆ ถ้าไม่เข้าใจสอบถามครูผู้สอนเพิ่มเติม ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
10. ข้าพเจ้ามักลืมบทเรียนที่เรียนผ่านมาแล้วง่าย	...	...	.....	....	...	ก. เมื่อเรียนจบแล้วกลับมาทบทวนที่บ้านทันที ข. เอาไว้ใกล้สอบแล้วถามเพื่อน ค. ทำเครื่องหมายที่สำคัญ ๆ ไว้ ขณะที่ครูสอน ง. อื่น ๆ (ระบุ).....

สภาพปัญหาของนักเรียน	ระดับปัญหา					เมื่อเผชิญปัญหาดังกล่าวนักเรียนทำอย่างไร
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
11. ข้าพเจ้ามักจะไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน	...	...	...	...	...	ก. สอบถามครูและเพื่อนเมื่อไม่เข้าใจ ข. ให้ความสนใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น เพราะวิชาที่เรียนมีประโยชน์ ค. หากิจกรรมอื่นทำ เช่น คุยกับเพื่อน หรือไม่เข้าชั้นเรียน ง. อื่น ๆ (ระบุ) .....
ปัญหาอื่น ๆ (ระบุ)						.....
.....						.....
<u>ปัญหาด้านส่วนตัว</u>						
12. ครอบครัวของข้าพเจ้ามีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย	...	...	...	...	...	ก. ช่วยผู้ปกครองประหยัดในการใช้จ่ายเรื่องส่วนตัว ข. หางานพิเศษเพื่อเสริมรายได้ให้ครอบครัว ค. ไม่เดือดร้อน เพราะไม่ใช้เรื่องของเด็ก ง. อื่น ๆ (ระบุ) .....
13. ข้าพเจ้าถูกผู้ปกครองกดดันการใช้จ่ายส่วนตัวมากเกินไป	...	...	...	...	...	ก. ใช้จ่ายเหมือนเดิม เพราะเพื่อน ๆ ก็ใช้จ่ายกันอย่างนี้ทั้งนั้น ข. ลดค่าใช้จ่ายลงให้มากที่สุด ค. พิจารณาว่าควรใช้จ่ายในสิ่งที่เป็นจริง ๆ เท่านั้น สิ่งไหนควรซื้อ และไม่ควรรซื้อ ง. อื่น ๆ (ระบุ) .....

สภาพปัญหาของนักเรียน	ระดับปัญหา					เมื่อเผชิญปัญหาดังกล่าวนักเรียนทำอย่างไร
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
14. ผู้ปกครองจัดสรรเงินจนทำให้ข้าพเจ้าวิตกว่าจะเรียนไม่จบ	...	...	.....	....	...	ก. ขอทุนจากรัฐเรียนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียน ข. พยายามอ่านแต่บ่อยและหางานพิเศษทำ ค. นึกถึงเรื่องนี้แล้วไม่อยากเรียนหนังสือ ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
15. ข้าพเจ้าต้องการทำงานพิเศษเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียน	...	...	.....	....	...	ก. คิดเสียว่าเป็นเวรกรรมของเราที่เกิดมาจนก็ต้องเป็นอย่างนี้ (บ) ข. บอกครูให้ช่วยหางานพิเศษให้ทำ ค. เห็นอ่อนหนักก็ลาออกไม่ต้องเรียน ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
16. ข้าพเจ้ารู้สึกว่เพื่อนต่างเพศชอบรวมอำนาจ	...	...	.....	....	...	ก. ไม่อยากคบเพราะเพื่อนต่างเพศชอบเอาเปรียบ ข. เพื่อนต่างเพศน่าคบหาพอ ๆ กับเพื่อนเพศเดียวกัน ค. ถ้าเพื่อนต่างเพศรวมอำนาจในทางที่ดีก็สมควรคบหาเป็นเพื่อนได้ ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
17. ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นถ้าเพื่อนต่างเพศมานั่งใกล้	...	...	.....	....	...	ก. พยายามกลบเกลื่อนความรู้สึก ข. เดี๋ยวเรารู้ว่าเรตื่นเต้น ค. บอกเพื่อนสนิทให้ช่วยเตือน จะได้พยายามปรับปรุงท่าทางให้ดีขึ้น ง. อื่น ๆ (ระบุ).....

สภาพปัญหาของนักเรียน	ระดับปัญหา					เมื่อเผชิญปัญหาดังกล่าวนักเรียนทำอย่างไร
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
18. ข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยงเมื่อต้องพูดคุยกับเพื่อนต่างเพศ	...	...	.....	...	...	ก. พยายามเป็นฝ่ายเริ่มพูดคุยกับเพื่อนต่างเพศก่อนบ้าง ข. อย่าไปสนใจเพื่อนต่างเพศ หนีให้ไกล ค. ใจหนึ่งก็อยากพูดคุยแต่อีกใจก็ยังไม่กล้าพูดคุย เพราะกลัวเขาไม่พูดด้วย ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
19. ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้เพื่อนต่างเพศร่วมงานกลุ่มด้วย	...	...	.....	...	...	ก. อธิบายให้เพื่อนเข้าใจถึงสาเหตุที่ไม่อยากให้ทำงานร่วมด้วย ข. บอกกฎ กติกาของการทำงานกลุ่มให้เพื่อนต่างเพศรับทราบก่อน ค. ปฏิเสธไม่ให้เพื่อนต่างเพศร่วมกลุ่ม ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
20. ข้าพเจ้ามักขาดความเชื่อมั่นและรู้สึกกระดากอายเมื่อต้องพบปะกับเพื่อนต่างเพศ	...	...	.....	...	...	ก. หลีกเลี่ยงการพบปะกับเพื่อนต่างเพศ ข. ขอคำปรึกษาวิธีการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศกับครูหรือผู้ปกครอง ค. พยายามสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองให้มาก โดยเข้าไปพูดคุยด้วย ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
ปัญหาอื่น ๆ (ระบุ).....						.....
.....						.....
.....						.....

สภาพปัญหาของนักเรียน	ระดับปัญหา					เมื่อเผชิญปัญหาดังกล่าว นักเรียนทำอย่างไร
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
<u>ปัญหาด้านสังคม</u>						
21. ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีเพื่อนแท้	...	...	.....	...	...	ก. คิดเสียว่าเพื่อนไม่สำคัญเท่าไร ข. แสวงหาเพื่อนโดยการลองใจ เพื่อค้นหาว่าใครเป็นเพื่อนแท้ ค. พยายามปรับปรุงตนเองให้เข้ากับ เพื่อนได้ในโอกาสต่อไป ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
22. เมื่อข้าพเจ้าเป็นต้นเหตุให้เพื่อนถูกลงโทษกับข้าพเจ้าโดยที่เพื่อนไม่มี ความผิด	...	...	.....	...	...	ก. ยอมรับผิดกับเพื่อน ๆ และช่วยกันหา วิธีปรับปรุงไม่ให้ผิดอีก ข. ยอมรับผิดกับครู และให้สัญญาว่า จะไม่ทำผิดอีก ค. ไม่ต้องทำอะไร เพราะทุกคนก็อาจ เป็นต้นเหตุของการถูกลงโทษเช่นกัน ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
23. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อนไม่รับฟังปัญหาของข้าพเจ้า	...	...	.....	...	...	ก. เลิกคบกับเพื่อนคนนั้น เพราะไม่ใช่เพื่อนแท้ ข. พยายามหาวิธีให้เพื่อนรับฟังปัญหาของเรา ค. เพื่อนคนไหนไม่รับฟัง ก็หาเพื่อนคนใหม่ ที่สามารถรับฟังปัญหาของเราได้ ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
24. ข้าพเจ้าชอบแกล้งเพื่อน	...	...	.....	...	...	ก. เรียนรู้นิสัยตนเองและเอาใจเขามาใส่ใจเรา ข. ขอโทษเมื่อเผลอแกล้งเพื่อน ค. เป็นเรื่องปกติธรรมดาของเพื่อน ๆ ง. อื่น ๆ (ระบุ).....

สภาพปัญหาของนักเรียน	ระดับปัญหา					เมื่อเผชิญปัญหาดังกล่าวนักเรียนทำอย่างไร
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
25. ข้าพเจ้ามักมีความขัดแย้งกับญาติพี่น้อง	...	...	.....	...	...	ก. ได้แย้งถ้าความคิดไม่ตรงกับเรา ข. เว้นพอกับแม่เท่านั้น ข. เล่าปัญหาให้พ่อแม่ฟังถึงข้อขัดแย้งนั้น ๆ ค. เมื่อไม่พอใจใครก็เดินหนี เมื่ออารมณ์ดีแล้วค่อยมาพูดคุยด้วย เหตุด้วยผล ง. อื่น ๆ (ระบุ) .....
26. ผู้ปกครองไม่เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของข้าพเจ้า	...	...	.....	...	...	ก. เมื่อไม่เข้าใจก็ดีแล้ว ปล่อยให้ไปเรื่อย ๆ ข. บอกถึงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองให้ผู้ปกครองทราบ ค. เมื่อไม่เข้าใจก็ไปหาคนที่เข้าใจความรู้สึกของเราแทน ง. อื่น ๆ (ระบุ) .....
27. ถึงแม้จะอยู่ในบ้านข้าพเจ้าก็รู้สึกว้าแ่ว	...	...	.....	...	...	ก. พยายามปรับตัวและหากิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทำ ข. ออกไปหาเพื่อน ๆ นอกบ้าน ค. เมื่อจำเป็นต้องอยู่บ้าน ก็ชักชวนผู้ปกครองพูดคุย ง. อื่น ๆ (ระบุ) .....
28. ผู้ปกครองของข้าพเจ้าใช้อารมณ์คิดว่ากล่าวอย่างไม่มีเหตุผล	...	...	.....	...	...	ก. ไม่ฟัง หนีเข้าห้อง ข. ควรทำให้ผู้ปกครองอารมณ์ดีเสมอ ค. เมื่อผู้ปกครองอารมณ์ดีขึ้นหาเวลาอธิบายเหตุผลและชี้แจง ง. อื่น ๆ (ระบุ) .....

สภาพปัญหาของนักเรียน	ระดับปัญหา					เมื่อเผชิญปัญหาดังกล่าว นักเรียนทำอย่างไร
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
29. ครูไม่ให้ความสนใจ นักเรียนเท่าที่ควร	...	...	.....	....	...	ก. ตั้งใจเรียนในวิชานั้นให้มากขึ้น และไปพบครูบ่อย ๆ ข. ปรึกษาครูพี่และหาวิธีที่ไม่ให้เกิดปัญหา ค. ไม่สนใจครูคนนั้นอีกเลย ง. อื่น ๆ (ระบุ) .....
30. ครูบางคนไม่ชอบ ข้าพเจ้า	...	...	.....	....	...	ก. พยายามเข้าไปปรับความเข้าใจกับครู คนนั้นให้เข้าใจ ข. เมื่อไม่ชอบก็ไม่เข้าเรียนวิชานั้น ค. พิจารณาหาสาเหตุว่าครูไม่ชอบตนเอง เพราะอะไร แล้วแก้ไขให้ดีขึ้น ง. อื่น ๆ (ระบุ) .....
31. ครูไม่ยอมรับความ คิดเห็นของข้าพเจ้า เท่าที่ควร	...	...	.....	....	...	ก. บอกครูให้รับฟังความคิดเห็น ของนักเรียนบ้าง ข. เฉยเมยกับครูคนนั้น ค. คิดเสียว่าเป็นนิสัยของครูคนนั้น เราเป็นนักเรียนไม่สามารถแก้ไขได้ ง. อื่น ๆ (ระบุ) .....
32. เมื่อสอบไม่ผ่าน ครูขอให้ข้าพเจ้า ทำงานส่วนตัวแทน การสอนซ่อมเสริม	...	...	.....	....	...	ก. ชอบมากจะได้ไม่ต้องสนใจเรียน วิชานั้นมากนัก ข. ต่อไปจะตั้งใจเรียนในวิชานั้นให้มาก ขึ้นจะได้ไม่ต้องไปทำงานส่วนตัวให้ครู ค. อยากได้คะแนนก็ต้องยอมทำทั้งๆ ที่ไม่อยากทำ ง. อื่น ๆ (ระบุ) .....

สภาพปัญหาของนักเรียน	ระดับปัญหา					เมื่อเผชิญปัญหาดังกล่าว นักเรียนทำอย่างไร
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
33. ข้าพเจ้าคิดว่าครูฝ่าย ปกครองดูแลเกินไป	...	...	.....	....	...	ก. พยายามหลีกเลี่ยงไม่เข้าไปใกล้ กับฝ่ายปกครอง ข. เหมาะสมแล้วกับคนที่ทำผิดกฎระเบียบ ค. เมื่อนักเรียนไม่ทำผิดกฎระเบียบ ครูฝ่ายปกครองก็ไม่ดูแลเรา ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
34. ครูดูแลเกินไปจนข้าพเจ้า ไม่กล้าถามปัญหาที่เรียน	...	...	.....	....	...	ก. จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับครูคนนั้น ข. หากมีปัญหาก็จะพยายามเข้าไปถาม ให้เกิดความเข้าใจ ค. คิดเสียว่าครูดูแลเพราะต้องการ ให้นักเรียนเป็นเด็กดี ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
ปัญหาอื่น ๆ (ระบุ).....						.....
.....						.....
.....						.....
.....						.....

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจแบบสอบถาม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร
ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. อาจารย์ไพศาล อ้นประเสริฐ
ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. นางนาถธิดา ตรีทิพศิริศิลป์
นักวิชาการศึกษา ระดับ 7
ฝ่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา
กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวไส นิยมจันทร์

เกิดวันที่ 4 เดือน มีนาคม พุทธศักราช 2503

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 164/601 หมู่บ้านพิชิตดา ถนน บ้านกล้วย-ไทรน้อย
จังหวัดนนทบุรี

ตำแหน่งหน้าที่ นักวิชาการศึกษา

สถานที่ทำงาน กลุ่มส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2521 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสิงหราชพิทยาคม กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2524 บวช. (การชาย) จากโรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน ธนบุรี
กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2530 ปกศ.สูง (คหกรรมศาสตร์) จากวิทยาลัยครูธนบุรี กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2532 ค.บ. (การแนะแนว) จากวิทยาลัยครูธนบุรี กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2541 กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

การศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม และวิธีการแก้ไขปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

สศสส นียมจันทร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2541

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม
และวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ปีการศึกษา 2541 จำนวน 860 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นของประชากรทั้งหมด
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว การอบรมเลี้ยงดู
ปัญหาและวิธีการเผชิญปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน
ทางเดียว วิธีการทดสอบเป็นรายคู่ SNK (Student Newman Keul) การทดสอบค่าที (t-test)
และสถิติไค-สแควร์ (Chi - Square)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายประสบปัญหาการเรียน และสังคม
ในระดับปานกลาง และประสบปัญหาด้านส่วนตัวในระดับน้อย
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม
ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา มากที่สุด รองลงมาใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอม
และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบหนีปัญหา น้อยที่สุด
3. นักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย ประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัว
และสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ประสบปัญหาการเรียน
ส่วนตัวและสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
6. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ประสบปัญหาการเรียน ส่วนตัวและสังคม
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
7. นักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย ใช้วิธีการเผชิญปัญหา ไม่แตกต่างกัน
8. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหา แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
9. นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหา
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
10. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหา ไม่แตกต่างกัน

A STUDY OF LEARNING, PERSONAL AND SOCIAL PROBLEMS
AND COPING STRATEGIES OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS
UNDER THE GENERAL EDUCATION DEPARTMENT IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

SODSAI NIYOMJAN

Presented in partial fulfillment of the requirement for the
Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 1998

The research aimed to study and to compare the learning, personal, and social problems and coping strategies of upper secondary school students. The variables were sex, academic achievement, economic status, and child-rearing. The stratified random sampling was used to select 860 upper secondary school students of the academic year 1998. The instruments were the questionnaires on personal data, child-rearing problems and coping strategies. The collected data was analyzed by One-Way ANOVA, matching test SNK (Student Newman Keul), t-test, and Chi-Square.

The findings of the research were in the following :

1. The upper secondary school students had encountered learning and social problems at the moderate level and personal problems at the low level.
2. The upper secondary school students coped their personal, and social problems by facing at the highest percentage, by compromising at the lower percentage, and by withdrawal at the lowest percentage.
3. There were significant differences at the level of .01 in learning, personal, and social problems between male and female students.
4. There were significant differences at the level of .01 in learning, personal, and social problems among students who had different academic achievement.
5. There were significant differences at the level of .01 in learning, personal, and social problems among students who had different economic status.
6. There were significant differences at the level of .01 in learning, personal and social problems among students who had different child-rearing.

7. There were no significant differences in coping strategies between male and female students.

8. There were significant differences at the level of .05 in coping strategies among students who had different academic achievement.

9. There were significant differences at the level of .01 in coping strategies among students who had different economic status.

10. There were no significant differences in coping strategies among students who had different child-rearing.